

علماً مرتبہ ولایت اشرف از مرتبہ نبوت در رسالت نیست و چون مرتبہ علیاً
صعود ممکن نیست بمرتبہ مفضولہ چه طور عروج و صعود در او جائز خواهد بود
پس شق اول محال شد و شق ثانی نادر و افسوس بیان فرمایند کہ معراج بکدام
رتبہ بوقوع آید و بفرمانند و عبارت جواب این سوال کہ جناب شیخ موصوف کجاست

فرموده اند این است - **جواب**

پس میگوییم و باقی التوفیق کہ قول سائل کہ آیا معراج رسول صلی اللہ
علیہ وآلہ وسلم در مقام نبوت آنحضرت صل و سلم واقع شدہ است یا در مرتبہ
ولایت آن سرور صل و سلم - جواب آن این است کہ معراج در مرتبہ
ولایت آن سرور عالم صل و سلم واقع شدہ است - و این قول کہ علماء
کہ دار و مدار شریعت و دین متین اند جائز ندانند آنند تقوی و ولایت را
بر نبوت قولے است بے اصل - بلکہ تحقیق آن است کہ ولایت باطن نبوت
و باطن اشرف است از ظاہر چه کہ نبوت از بنیاد است و بنیاد مقام
اخبار است از خالق پس مقام آن مقام ظاہر و مقام قول است و ولایت
از اولویت است یعنی اولے تصرف در امور امت از خود امت و این
مقام مقام باطن و مقام فعل است و اشرفیت و تقوی مقام باطن مقام فعل
بر مقام ظاہر و مقام قول بن و ظاہر است کہ در آن صفائے نیست و تفصیل
این تحقیق در رسالہ انوار الابصار بیان شدہ است - و ولایت و ولایت است
ولایت اول آنست کہ دار و مدار نبوت یعنی وسعت دائرہ آن بعد
وسعت دائرہ نبوت یعنی برہر کس کہ نبوت نبی ثابت و دائرہ است
ولایت نیز بر آن کس قائم است - چرا کہ این ولایت ولایت حدود است
ست و در نفوس ناقصہ است بسوی کمال بقدر استعداد ذاتی و قوی

و معلوم است که اثر تصرف این ولایت مقصور است بر دائره عالم ناست
 کما آنکه اثر نبوت نیز مقصور است بر همین عالم چه که این عالم نقص
 است و محتاج اصلاح بود و نبی که باعث بار نبوت مستعد کند ایشان را از جهت
 ماثر شدن باثر فوز و صلاح و باعث بار ولایت داخل نماید ایشان را در مرتبه
 صلاح و سداد - و اما عالم لاجوت و ملکوت که عالم کمال است و هیچ جهت
 نقص در آن عالم مقصور نیست - محتاج بود و نبی نیست و اجبار و اصلاح
 در آن عالم غیر صورت پذیر است - پس واضح شد که در مرتبه و مقام این
 ولایت و نبوت که غنای اشکال شامل شده است خروج بعالم ملکوت
 نظر مودند -

ولایت دوم آن است که در پرچم مخلوقی نبوده و منحصر در صا و راول و اکمل او
 و اول یعنی ذات خاتم انبیاء صل و سلم روحی و روح العالمین خدا بوده است
 و سبب جعل این ولایت از جهت آن مظهر رحمت است که پس از آنکه مشیت
 خالق متعال بر آن قرار گرفت که مخلوقی را خلق فرماید که آثار قدرت خود را
 بر ایشان ظاهر فرماید و ایشان را بجز و بخشش خود بنوازد تا آنکه او را بشناسد
 و عبادت او بپوشد و از بند پس الوهیت او ظاهر و سلطنت او آشکار و هویدا
 گردد پس بعلم خود احاطه جمیع ذرات عالم امکان فرمود پس جمیع ذرات
 باعث بار استعداد و قابلیت ذرات در علم او ناقص و از جهت استغناء
 فیض بروج تا قتل عنبر قابل آمدند مگر ذرات مکرم آن سید انام صلوات
 علیه و سلم که از جمیع جهات بدرجه کمال و تابل اقباس انوار فیوضات
 نامتناهی حضرت ذوالجلال آمد پس آن ذات اعالیه و بالذات مورد
 توجه خالق متعال شد و مخلوق اول عالم امکان گردید و در مجرای حیات

وعبودیت حضرت رب العزّة سبحان فرموده تا باقصی مرتبه تقرب و اعلیٰ درجہ
 ترفع منظور نظر مالک الملک گردید۔ پس قادر متعال از پر تو این نور عالم امکان
 را خلق فرمود و این نور مکرم را واسطہ ہدایت و علت غائی جمیع مخلوقات
 نمود و او را پر جمیع ماسوی ولایت بخشید و جمیع عوالم را در تحت ولایت و فرمان
 روانی او قائم گردانید چنانچہ پر جمیع نفع از مبداء پر جمیع مخلوقتی رسید و مگر قبول
 ولایت او و مگر پس مردود از فیوضات رب و مردود نگردد و دیدہ مگر بانکار ولایت
 او عرشش عرش گردید و باعلیٰ اوج عمت رسید بسبب قبول ولایت آن حضرت
 فرشتش فرشت گردید با شرمگین ولایت آن سرور عالم ملکوت بقبول این ولایت
 مبداء و مرجع ظور انوار ابرار گردید عالم ناسوت بعنایت همین قبول مطرح اجسام
 متبرکہ بسبب نفس و مہبط نفوس و ذوات عالم اسرار گردید حاصل پر جمیع حکمت
 ولایت آن حضرت خارج نیست چہ از عوالم اعلیٰ و چہ از عوالم ادنیٰ و نسبت
 کل عوالم در مقام ولایت او بالسواست پس خاتم انبیاء در مقام این ولایت
 شرف انزل عالم ملکوت گردیدند این است کہ جبرئیل امین کہ بحسب ظاهر
 واسطہ بین نبی برحق و خلاق مطلق بود در این سیر تصور در زید بود در عروج
 زاید از مقام خود با آن بزرگوار متفرد گردید و حضرت او را گزشتند و معراج
 فرمودند و ازین جنبہ است کہ بحسب واقع عند العقل و الفلک در این سیر معراج
 عالم بالا و ملا اعلیٰ بشرت قدم آن عالی مقام مزین و مشرف گردید و چیری
 بر شرف آن بزرگوار نپسندد چہ کہ سیر آن بزرگوار در عالم ولایت خود بودہ
 و از تحت ولایت خود در این سیر خارج نہ گردیدند۔

تمام شد جواب

و محصل جواب باصواب چنین است کہ ولایت الشرف و افضل است از ثبوت

رسالت پس ہر ہمیں رتبہ ولایت عروج و صغور واقع شد نہ برتبہ نبوت
و رسالت کہ مرتبہ پست و ادنیٰ است و رتبہ ولایت بالایش عناصر و عینہ
تکمال لازم آید کہ جسم مرکب از عناصر عالم قدس عروج کرد عا شا و کلا۔
و ولایت بدو قسم منقسم است یکے ولایت عامہ کہ مختص بحضرت رسول خدا
صلی اللہ علیہ وآلہ و صحبہ وسلم نیست و دیگرے ولایت خاصہ کہ مختص بان
حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم است و ہمیں ولایت مختصہ جناب رسول خدا
صلی اللہ علیہ وسلم واسطہ خلق و ہائے کائنات و خالق آن و علت غائیہ آن
شدند تمام شد خلاصہ جواب و چند صفحہ دیگر ہم بے ضرورت بالفاظ
دور از کار و مضامین تو و بطلان بریکہ مستوجبہ ریشخند صغار و کبار
در ذیل این جواب سپاہ کرده است بسبب طوالت کل آرا نقل نہ کردم
پس مومنین ملاحظہ فرمائید کہ ازین معما اولاً فیزار و انکار از معراج جسمانی
فہیدہ سے شود و ثانیاً اقرار این امر بوضوح پیوست کہ حضرت رسول خدا
صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم واسطہ خلق کائنات و خالق و ہائے عالم موجودات
بولايت مختصہ خودش و ہمیں ولایت و امامت کہ افضل از نبوت آن حضرت
صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بود مستقل بجناب امام المتقین علی ابن ابی طالب علیہ السلام
بزعم شیخ شد پس لازم سے آید کہ امام علیہ السلام تیر واسطہ خلق عالم و خالق
و ہائے عالم باشند از اینجا نیز ثابت شد کہ این قول مطابق قول شیخ احمد
احسانی و سید کاظم رشتی و استماع اوشان است شیخی و کشفی ہمیں سے گویند
کہ جناب رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم مع امام علیہ السلام واسطہ خلق عالم
اند و معتدل اول بکہ گاہے میگویند کہ حضرت معصومین علیہم السلام علل اربع
خلق عالم اند و شیخ من در اینجا اقرار و علت کرد یہ علت فاعلیہ و علت فاعلیہ

باقی ماند جمله صورتی و علت تا دید پس این نیز از فقره او در همین جا پس قاری
 متعالی از پر تو همین نور عالم امکان را خلق فرمود (معنوم می تواند شد اگر
 این کلام را با این ترجمه اللهم الحفظ من وساوس النفوس و از بعض جاها
 دیگر و کتب انوار الابصار پیدا است که حضرات معصومین علیهم السلام علیهم
 و علی صورتی خلق اند و حاجت بنا و دلیل کلام شیخ صییت و چه ضرورت که مثل
 کلام اند کلام شیخ را منقسم بنص و ظاهراً و ماول و مجمل بدانیم در اعتقادات
 هدایت عوام خلق باید واضح باشد و معنیها نباشد و خصوصاً کتاب انوار الابصار
 در جواب سائل عام الناس تصنیف کرده شد - درین کتاب کلمات ماوله
 و مضامین ماوله و ذوات الهمات و الالاعتبارات براساس هدایت عوام گهتین مجتهد
 بی و مشتمل بر اعجاز و اضلال است پس من جمله مضامین ماولات در کتاب انوار الابصار
 این است که جمله کائنات و سایر ممکنات مع انبیا و اوصیاء اولی الامر
 و غیر آن بارا محبول و مخلوق بالعرض و بالمتبع دانسته است و ذوات اقدس
 جناب خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم را محبول و مخلوق بالاحسانه
 و بالذات گفته است ازین لازم می آید که جناب رسول خدا صلی الله علیه
 و آله واسطه خلق کائنات و جمیع ممکنات باشند و سایر کائنات در وجود
 خود محتاج بر رسالت مآب صلی الله علیه و آله و سلم باشند چنانکه تحریر یک سفینه
 بالاصل و بالذات است و حرکت چالس سفینه بالتبع و بالعرض و تابع و محتاج
 سفینه است و لاریب کشتی واسطه حرکت چالسین آن است علی الخصوص
 چون ذوالعقل و اشرف ذوالعقول و واسطه قرار داده شود پس واسطه کامل و کمال
 خواهد بود از واسطه ناقص که کشتی است مثلاً و در کتاب انوار الابصار چند
 جا گفته است که ولایت و امامت حضرت رسول معتبر است که افضل از نبوت و رسالت

۲۶ آن حضرت صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بود عبیدہ بن جراح ولایت و امامت مستعمل
 شد بسبب ذوات بابرکات ائمه معصومین علیہم السلام و بعض جا تصبیح
 گفته است که امامت و ولایت حضرت رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم که شرف
 و عید و افضل از سایر مراتب جناب رسالت مآب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بود
 عین امامت و ولایت جناب ائمه معصومین علیہم السلام است بی هیچ فرقی
 درین مراتب ولایت و امامت اوصیای معصومین و پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ
 وآلہ وسلم در عید و فضائل و اسالیب مراتب یکسان بودند و متحد المراتب باین
 جهت بودند بل در ادنی مراتب و پست تر فضائل پیغمبر ^{صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم} و اوصیای
 علیہم السلام متحد المراتب نہ بودند معاذ اللہ و ہم در آن کتاب بتصریح تمام
 نوشته است که اصلاً و بالذات از آن معصومین مسلوۃ اللہ علیہم جمیعاً
 فی ممانات و اسباب وجود جمیع کائنات ماخوذ شدہ است و این دلیل
 واضح است بر این کہ وجود جمیع موجودات از وجود با وجود پیغمبر آخر الزمان
 صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و اوصیای او ماخوذ است و وجود آنها محتاج و محتسب
 و محمول و موطن است معاذ اللہ پس ہمین باعث در آخر کتاب خودش
 تصبیح و توضیح گفت کہ ذات مقدسہ حضرت سرور کائنات صلی اللہ علیہ
 وآلہ وسلم بانی و خالق و واسطہ جلہ کائنات است نمود با عد من ذلک ہم
 بتصریح تمام در آن کتاب گفت کہ (پس جان نعمت و جود اصلت و اولاد
 و بالذات از جهت حضرت خاتم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و امیر اکرم و یار
 فرزندان امام کرم موجود گردید و بسلسلہ موجودات کہ خیر ایشان است نعمت
 وجود نسبت او بالغیر و بالتبع است) پس واضح و روشن گردید کہ حضرت
 خاتم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم مع جمیع اوصیای معصومین علیہم السلام واسطہ

این کتاب در کتابخانه جامعہ اسلامیہ کربلا موجود است

واسطہ خلق کائنات بلکہ بانی و خالق کائنات اند تو ہم در آن رسالہ
 گفتم است کہ خداوند متعال وقتیکہ مشیت او تعلق با یی گرفت و خواست
 کہ ارواح مکانات را ایجاد فرماید نظر آنکند بر جمیع احوال مکانات قبول و اختیار
 و عمل بر جمیع مراسم خود و حسب بارگاہ و قبول ولایت را منحصر و پدید آورد
 نیکو صفات خاتم النبیا و اوصیاء او علیہم السلام لهذا اولاً و بالذات
 توجہ ارادی قبل از خلقت با یی داد این انوار نمود و سبب ایجاد کل کائنات
 و معلوم کل موجودات فرمود معاذ اللہ از اینجاد و شئی پیدا شد بیکے اینکہ حضرت
 خاتم صلے اللہ علیہ وآلہ و صحرات او صیاء علیہم السلام واسطہ و سبب و بانی
 و موجد کائنات و جمیع مکانات بودند دیگر اینکہ خالق قدیم علی الاطلاق
 قبل ایجاد جمیع موجودات ارواح طیبہ حضرت خاتم النبیین و اوصیاء
 او صلوة اللہ علیہم اجمعین را قابل قبول و لا و حسب خودش و لایق
 اختیار عمل بر جمیع مراسم خودش دید از این ہوید است کہ قبل ایجاد
 جملہ مکانات ارواح این حضرات موجود بودند پس با قدم این ارواح
 طیبہ لازم سے آید و یاد وجودی فی حالۃ العدم و کلاً ہمما صیاء باطلان -
 ایچامل ازین نعرش و بی زیادہ ترچہ نعرش است کہ احتیاج خالق متعالی
 بخلق کائنات بسوسے این بزرگواران روسے و روح العالمین صلے اللہ
 لازم آمد و تعدد قدم لازم آمد و شرکہ در نعتیہ کائنات و موجودات غیر
 استعفاء اللہ ربے من کل ذنب و انوب الیہ فلا صد از این کل مضامین
 اظہر من الشمس است کہ شیخ ما نائل بہر مہیب کہنہ و شیخی است و اللہ و بی
 لے سوار السبیل و ہوا الموفق و الموصل لے اوضح اللہ لیل و نعم سبحان
 و نعم الوکیل نوآخرد عوانا ان الحمد للہ اجمیل و الصلوات خیر سبیل

۲۸ **مَحَلُّنَ الْمَطْلُوعِ وَالْأَجْرَالِثِيلِ وَأَهْلَ الْمُطَبَّرِينَ نَبِيصَ الْمَسْتَنْزِلِ صَمِيحِ الْعَمِيمِ**

عَدِيلِ عَمْرٍ —

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از من من سلام و به من من پیام
 سچ ولی مباد سلام و پیام

مختصی و محتجب مباد که چون چند مسائل که اکثری از آن متعلق با اصول عقاید
 و اصول فقه و بعضی متعلق بفقہ و بعضی به علوم دیگر اند حسب فرمایش جناب
 تفضیلت مآب فضائل کتب بآغا شیخ محمد علی الخراسانی و بعضی رقعات آپ
 او فرستاده بودم و مهلت یک ماه را قبول فرموده بودند مگر بعد مدت چهار
 ماه بعضی ازین مسائل را که محض واضح و وقت طلب نبود مزین بجواب کرده نرو
 جناب نواب نظام یار جنگ حسام الملک خانخانان بساوردام اقباله فرستادند
 از آنجا که از اکثر مسائل جواب نه دادند و از بعضی که جواب دادند با صواب نبود
 و بجز اینکه سائل را بے دین و جاہل نوشتند چیزی نبود الا باشد و ندر لهذا
 جواب از مسائل خود خودم می نویسم گرچه جوابهای این اوسته الطلاب لایق

ملاحظه ارباب علم و کمال نیست - وھی هذه

حق جناب رسالت صلی الله علیه وآله وسلم را معراج روحانی شد چنان

اگر معراج جسمانی شد آیا با جسمیکه بر زمین رونق افروز بودند با همان جسم صعود
 فرمودند و سیر عرش و کرسی و ما فوق سدرۃ المنتهی فرمودند یا با جسم دیگر

ج اعتقاد و ما جمیع اهل حق این است که حضرت صلی الله علیه وآله وسلم

در صالحت لفظ

و با قائل معراج در هر صورت صحیح است

با همین جسم مختصری معراج فرمودند بالباس مبارک و تعلیم شریف و از
 خرق و التیام انلاک پوچ است چه که طبقات آسمانی باب با دارند و بعضی
 عدم ابواب در آنها اوله حکماے بیدین به عدم خرق و التیام در فلک
 نهم جاری است نه در دیگر و بالفرض ناشدنی را شدنی ساختن این همگی
 از معجزات حضرت صلی الله علیه و آله و سلم باشد استبعاد می نیست اگر کسی
 درین شک کند باید که در دیگر معجزات هم شک داشته باشد و کس نیک
 قائل معراج روحانی و معاد روحانی شده اند و یا قائل بطرح غیر معجزه
 بکراهت او شده اند و یا قائل بتغییر جسم مبارک بحجم لطیف و بدون جسم مبارک
 مثل روح وقت المعراج شده اند و این مابین را از دست دادند و شک
 ضروریات دین کافرست و نجس و کسانیکه اشتباه کرده اند که منکرین معراج
 جسمانی بلکه منکرین هر ضرورتی از ضروریات دین که یکی از آنها شیخ احمد
 و پیروان او نیندنجس اند یقیناً مگر خارج از اسلام نه شده اند خلا کرده اند چه
 نجاست بسبب خروج از دایره اسلام بی شود و مسلم نجس نیست -
 نفس صفات از صفات ثبوتیه است یا سلبیه و آنها که می گویند که ا
 عالم امر الله و اناست و نه می گویند که الله عالم امر الله مخالف قول
 جناب امیر علیه السلام هستند باینه و قول شریف این که اول الدین معرفت
 و کمال معرفت التصدیق به و کمال التصدیق به نفس الصفات عنه -
 ج از صفات سلبیه است یعنی صفات زائده حاله فی الذات نیستند و نه
 استکمال او تعالی غیر لازم می آید و آن مجال است و درین مقام عجب لغز
 بزرگ کرده است آفا شیخ چنانکه در جواب این سوال آورده است استغفر
 ربی من کل ذنب و اتوب الیه -

س تشبیه فعل بار میخانه بفعول آتش و تشبیه فعل امام بفعول آهمن که از آتش سرخ شده باشد چه طور است جائز است یا نه -

ج جواب اینکه جائز نیست چه که آهمن اختیاریه و او پس رجوع بکبره کند و هو باطل و احتیاج واجب بکنن هم غیر حائز -

س فعل باشد بجز هر می الخاص بل هو متوسط مینه و بین خلق العالم ام لا -

ج معاذ الله هیچ چیز واسطه نیست و شرکت و احتیاج در بار میخانه محال است و آنجا شخ جواب این سوال هم هیچ نداده است ندانم تقیبه کند یا چه -

س جسم لطیف روحانی حضرت مصومین علیهم السلام گلب لطیف مثل طلا گلب و گلب کثیف می شود یا نه و ظهور روحانی در جسمانی در جانب خیر باشد چنانکه ظهور جبرئیل در جسم حیوان گلبی و یا در جانب شر مثل ظهور جن در ابدان سائر حیوانات مثلاً محل انکار است یا نه -

ج اجسام مطهره این حضرات علیهم السلام کثیف دانستن مثل ابدان سائر ان و اخلاط آنها را بر اخلاط اینها قیاس کردن بدون فرق نباید و لطیف دانستن

مثل هوا و یا الطف از هوا بحتیث ینفذ و تداخل فی الاجسام بدون انشقاق و یا مثل ارواح نشاید و خطا کرده است فاضل معاصر آغا شیخ محمد علی الخراسانی

که گفته است که جناب رسالت آب صلی الله علیه و آله اگر چه جسم خود بالاکر آسمانها روفق افروز شدند لکن خرق و التیام آسمان بالاکر لازم نیاید بسبب

لطف جسم این بزرگوار صلی الله علیه و آله که مثل روح بود واسطه قرار دادن س

س مصومین علیهم السلام سیما الاله صلوات الله علیهم جمعین واسطه رزق خلق مستقلاً یا غیر مستقل هستند یا نه -
ج توسط مطلقاً ناجائز است و لولا که لما خلقت الافلاک و

بین اسرار و فیضه و الورد حافی بیدنی است

بنا که مقصود از علم اولی

و غیر ذلک مستوجب چنین اقوال رکیکه ندی تواند شد چنانکه بر عقلا محض نیست
 و آغا شیخ خطاسے بزرگی کرده است که گفته اند ^{باید} ائمه علیهم السلام و اسطفا
 مستقلا اند بر اسے رزق و خلق و سید کاظم رشتی ہم ہمیں طور سے گوید۔
 اس معرفت امام علیہ السلام عین معرفت اللہ است یا نہ اگر بہت از چہ دلیل
 عین نیست چرا کہ معرفت واجب و معرفت ممکن متحد ندی تواند شد گر بنا
 قول با اتحاد و ہر دو اتحاد و عینیت میان واجب و ممکن بر سبیل حقیقت
 و ہم بر سبیل مجاز علی الاطلاق باطل است و قیاس بر بعض تشابہات
 قیاس مع الفارق و آغا شیخ تقریدہ است کہ گفته است بین است ہانکہ
 سید کاظم رشتی می گوید نعوذ باللہ لعسلی العظیم کہ سید کاظم واضح گفتہ ^{و واضح زلف}
 اس کل اعتقادات شیخ احمد احسانی و سید کاظم رشتی در اصول دین خوب است
 یا بعض و نقل سے تم کہ بعد زمان این ہر دو بزرگواران از شیعیان بودند
 در اعتقاد بودند یا خیر۔

ج کل اعتقادات ایہا خوب نیست بلکہ در بعض اعتقادات قدم از جاوہ اسلام
 بیرون نہا وہ اند بطا ہر واللہ لعلم حقیقۃ الامور و مانے الصدور و خیر ندی
 کہ بعض علماء سے تم ہم شیخی و کشفی و غیرہ شدہ ہئند انچہ کہ سے دانم این است
 کتر علماء سے آنجا مقصد در اعتقادات نبودند بلکہ شیخ احمد احسانی و سید کاظم رشتی
 و اتباع ایہا علماء سے تم را بدیے گفتند و عبادت میداشتند

اس علم الواجب منحصر در حضور الاشیاء فی الخارج است یا نہ بنوا باللیل
 کسیکہ علم او قاعلی باشیاء حادث و منحصر در حضور اشیا میداند در حقیقت
 مثبتات جہل در مرتبہ ذات او توکلے می نماید پس از اسلام خارج خواہ شد و تم
 آنکہ علم بیشتر در حال عدم او مخالف ہے بواقعہ و از پس علم نخواہد بود فاسد است

بنا کہ مقصود از علم اولی

پہ اگر مشر معدوم را موجود بدانند خلاف واقع سبت نہ اینکہ مشر معدوم را معدوم
 بدانند خلاف واقع باشد و آفاشیخ از جواب این سوال ہم کہ در اعتقاد سبک گزینان
 من الخلق و التأثير ہما من شان اللہ القدیر ام لا وان کما صدق علیہ آم
 مشر حادث من امر عالم کان اہو بواسطہ المشیئۃ ام لا لان الذات لا تحدث شیئاً
 الا بالفعل فوجب فی خلق الاشیاء لاقتناع تعلق القدرة بالمحال من توسط الفعل
 و ہو نفس اللہ الجوہری وجودہ اقوی الوجودات و موثر فی عالم الکائنات و الواسطۃ
 اہر الواسطۃ فی المہیوت او قسیمایا و الواسطۃ القاضیہ حکمہ اللہ علیہ او بوجہ اہم
 واضطرارہ لے الیہ و سبب -

ج الخلق و التأثير و المشیئۃ لیت بواسطہ القول بان الذات لا یحدث شیئاً
 اصل نہ و من یقول ہر واسطہ بین الخالق و المخلوق یقول ہر واسطہ فی الثبوت فی کل
 معاصر از جواب این نیز خاموش ست شاید نجوم عیان شدن اعتقادش تفسیر کردہ
 و کتمان حق کرد و اللہ اعلم بحقایق الامور و ما فی الصدور و القائلون بالتوسط لشیخین
 علی متکلمین و حکمائے گویند کہ وجوب برائے ذات واجب ثابت ست و ان غلط معلوم
 مے شود چہ کہ کل موجود خارج مے ہوا اما واجب او ممکن فالوجوب حیثئذ ان کان واجباً
 فنقزم التسلسل لان الواجب ہوا الذی لہ الوجوب و نقل الکلام ح الی الوجوب
 الثانی و نقول فیہ کما قلنا فی الاول و یلزم لتسلسل وان کان ممکناً جاز زوالہ اذا
 ممکن لا یتحیل علیہ شیء من العدم و الوجود و اذا جاز زوالہ لم یتصف ذات انواجب
 ج الوجوب من الاعتبارات العقلیۃ و لیس من الامور الوجودیۃ فی الخارج علی
 ان الوجوب الاول ہو وجوب الماہیۃ و الوجوب الثانی ہو وجوب الوجوب لا وجوب
 الواجب الذی یتصف بوجوب الماہیۃ فوجب الوجوب لا یتوقف من حیث ہو الامور
 فزوالہا مع زوالہ ما لم یتصف بہا بالامکان -

۷۴۷ وجوب الوجوب الوجودی المکانی لا یتوقف عن الوجود

بوجود بالذات

بما يجب لغايت اختلافها -

ج حصة من القطر بين مركز العالم ومركز خارجة للشمس حسب لغايت الاعتدال
ما بين مركز العالم والماثل حسب لغايت الاختلاف وكيفية في اجواب هذا
القدر والتفصيل غير مستورى -

مع بل ارادة الله حاوية ام قديمة لان الدليل يصاحبه حد وثما بانه لا جائز ان
يكون مریدا لذاته والا كان مریدا لجميع الاشياء لان نسبة ذاته الى جميع الوجودات
فيلزم ان يكون مریدا للمساقتات واذا تعلقت ارادة الله بشئ وجب وجوده
في جميع المتقين بهف ولا جائز ان يكون مریدا بارادة قديمة والا لزم قدم المرید
والصلا لا قديم سواء فبقي ان يكون مریدا بارادة محدثة فلا جائز ان يكون قائم
بذاته المطلوب امر مریدا بارادة حادثة لانه في محل -

ج اعلم ان قيام الارادة بذاتها غير معقول لا يتعارض ولا يشتر من العرض ان
يقوم بذاته وتوجد آخر ان كل محدث مفقود له محدث متعار وفعل المتعار مشروط بالارادة
فاما ان يكون مشروطا بارادة اخرى فيلزم لتسلسل او لا بارادة اخرى فيلزم الدوام
وقولك لو كان مریدا لذاته لزم اجتماع التقيضين فمما يجوز تعلق ارادته ببعض المرادات
دون بعض لذاتها لا بد لتفقيه من دليل نسبتها قديمة من صفاته تعالى ذكر
عليها ولا يلزم قدم المراد لانها تقديرية لا كونيية -

ج زيد پسر خود عمر و را و پسر سے بکرا اور حمل منہ پر گزاشته و یک لک پسر
گزاشته مرد و چون عمر چارده ساله شد مخفی از مادر خود و با جازت برادر خود بکرا
از مال پدر خود پنجاه جریب زمین بقیعت پنجاه روستا و پیه که در آن زراعت بود و انجا
روستایا شتم خرید کرد لکن قبضه بر آن نه کرده بود که مرد با شتم حفاظت آن زراعت
نه کرد آن زراعت بعد طیارش نصف نصف شد بکرا چون فوت شد گزاشته یک

المعروف الى محامضه بان يكون ثابت بذاته و هو
لا يستحال ان يكون حادثة و لا يلزم
ان يكون قديم

پسر خالد نام و مادر خود بنده را بنده عقد نامه کرد و مصلحتاً از بشیر خفشی مشکی کالک
 غلام خود منظر نام و بعد بوکاله او یک باغ که مرعشش چهل هزار چریب بود اثمارش
 محض را به قیمت بیست و پنجزار روپیه بدون زمین آن و بغیر درختان آن
 خرید کرد و قبض القبض اثمارش همه تلف شد غلام بنده منظر نام بوجه عده
 و کالت سابقه خود از باغ باغ همه پول را پس گرفت و باغی مثل باغ
 اول محض اثمار را خرید کرد و به قیمت همه پول مذکور و همان دم مرد بعد یک
 هفته بنده بر آن مطلع شد و بعد دو هفته انتقال کرد چون بنده انتقال
 کرد گذاشت شوهر خود خورشید را و خالد پسر پسر را و خالد پوشیده از بشیر آن
 زمین را که در آن گندم کاشته بود بدون زراعت فروخت بدست بیوه
 بحالت مرض الموت خود و وصیه شده بود که زراعت موجوده مال بائع است
 و بدست بیوه می آن زراعت ضائع شد چون خالد مرد و دختر زینب و
 کلثوم نام و یک پسر حامد نام را گذاشت بعد و بر و س حامد زینب و
 کلثوم یک دفعه زیر دیوار مهدوم شدند حامد و بشیر و صامن جریده حامد
 و صامن جریده بشیر موجود ماندند بعد بشیر مرد و بشیر صامن جریده خود
 را و یک برادر اخیانی و دو خواهر علائق را گذاشت پس ترک بیوه
 منتقم خواهد شد سهام تفصیل دارم رقوم شود۔

ح عمداً در هنگام نابالغی خود زمین را خرید کرده بود بیع باطل و مال باطل
 بائع و اجازت بزرگانی نیست و کالت و کیل چون مقصد امر است بود
 و بیک تصریحات بدون و کالت و اذن صحیح نیست در این صورت اشتراک
 باغ و دیگر معاملات هم که بی اذن مالک بعین آید در حکم مالک متحقق
 نشد صحیح نخواهد بود پس یک لک روپیه محض از دست و کالت و زینب است پس

تقسیم حصص بہ بیج مرقوم ذیل سے شود بعد عمل بوسایا و اواسے دیوں واجباً
و غیرہ اور ہر طبقہ۔

المیاد مستلکین ۱۶ من ۹۶ فن ۳۸۷ شم ۱۵۳۶ مائے الیاد کمال

ہندہ زوج

۲
۱۲
۲۸
۱۹۲

بکر پسر

۲
۲۲
۱۹۸
۱۶۲

عمرو ابن

۲
۲۲
۱۹۸
۱۶۲

۳۰۱۶
۱۶۲
۱۹۸
۱۶۲

مائے الیاد

استقامت

المیاد

ہندہ مادر

۲	۲
۱۲	۲۲
۵۲	
۲۸	۱۹۸
۲۱۹	
۱۹۲	۱۶۲
۸۶۲	

مخروم

۳۰۱۶
۱۶۲
۱۹۸
۱۶۲

مائے الیاد

تباہین

۴ مستلکین من ۶

ہندہ مادر

۱	۱
۵۲	۲۸
۲۱۹	
۲۲۲	
۸۶۲	
۹۵۱	

خالہ پسر

۵
۲۵
۱۳۰
۵۶۰

۹۶۶
۲۷۳
۳۴۳

ما فی الیہ

الیہ منہ مسئلہ من ۳	تین
بشیر شکر شوہر	خالد پسر
$\frac{1}{41}$	$\frac{3}{183}$
۲۲۳	۳۲۳
	۵۶۰
	۱۲۹۲

۱۲۹۲
۳۳۳
۳۳۳

ما فی الیہ

الیہ خالد	تین	۳
زینب دختر	کلیو دختر	خالد پسر
$\frac{1}{323}$	$\frac{1}{323}$	$\frac{2}{426}$

۶۴۶
۳۲۳
۳۲۳

ما فی الیہ

الیہ زینب و کلثوم معاً	استقامت
حامد	بشیر شوہر
۳۲۳	۳۲۳
۴۲۶	محرم

و تقسیم ترکہ زینب و کلثوم باین طورست کہ اگر تقدم موت احدہما معلوم نہیادیکے از دیگرے اقوی نباشد و زینب و کلثوم و حامد باہم اخوة عینی ہند پس جمع ترکہ زینب اعنی ۳۲۳ بفرض تقدم موت زینب بکلثوم و حامد میرسد

۳۲۳
۳۲۳

ما فی الیہ

الیہ زینب	تین	۳
کلثوم خواہر عینی	دوم اور عینی	۲

بہندہ

بیشتر خستہ سوپر ۱۵۸۸۵ — ۶ — ۸
 خالد پسر ۲۷۶۵۶ — ۲ — ۸

میں

زینب دختر ۱۱۹۱۴ — ۱ — ۸
 کلثوم دختر ۱۱۹۱۴ — ۱ — ۸
 حامد پسر ۲۳۸۲۸ — ۲ — ۸

میں

حامد برادر حسین ۲۳۸۲۸ — ۲ — ۸
 بیشتر سوم چہرہ پسر محروم
 فاطمہ زہرہ حامد محروم
 فاطمہ چہرہ بیشتر محروم

بیشتر خستہ

حمید برادر احیانی ۶۶۱۸ — ۱ — ۹
 حمید خواہر علانی ۶۶۱۸ — ۱ — ۹
 محمود خواہر علانی محروم

سے صلوة الظهر بالنسبة الى الصلوة ہل ہر فرد ام حصہ ام شخص و غرق
 ہذہ الاقسام للجزئی و القضية الصلوة واجبة ہل ہر صحیحہ ام لالان الحمل مستنع واللا
 لا تقتر کونہ مفیداً تغائر الطرفین کما مر فوج یجب ان یکون احدہما قائماً بالآخر
 اذ مع التغائر لولاهم لکن بینہما مناسبتہ و کان کل واحد منہما اجنبیاً عن الآخر کما

فدقتني الاول خر صرح الزمان عن لول الوصف كما يروى بالاحراز وفتنه
 الثاني دخوله فيه ان قيل ان العرا عن الزمان مذيب اهل العربية والتضمن
 مذيب علماء الاصول فزيد مع ما فيه انما لم تقف على مصرح بذلك بين علماء الكمال
 ج الاول في رفع التناقض ان يلزم بالتميز بالنسبة الى المشتق فالمراد بالاقتران
 في هذا الفعل هو الاقتران بسبب الوصف وهو الاقتران بسبب القرينة
 فتدبر -

س ما الفرق بين مفاهيم العام والكل والخاص والجزئي والكل والجزء والطلق والمقيد
 و اى نسبة من النسب الاربعة بينها -

ج الفرق بين العام والكل هو ان العموم من صفات اللفظ والكلية من صفات المعنى
 والملاحظ في العام يستعمل الافراد في الكلي لا يلاحظ بينهما تباين والفرق بين العام
 والكل هو ان الاول يطلق على فرد والثاني لا يطلق على جزئه وبينهما تباين والثاني
 بين العام والطلق هو ان يشبه ان العام اصوليا كان او معقوليا والمطلق معني بشرط
 الاول بشرط متباين لان الشيعي في الاول تناو له وفي الثاني تبادله وتغيير
 آخر ان الشيعي في الاول بوجود كل خاص فيه وفي الثاني بوجوده في كل مقيد
 وان قالوا باخصيت العام من المطلق مطلقا باعتبار من وجه باعتبار المطلق معني
 لا لا بشرط شيعي فهو لا يصلح العموم والخصوص ويمكن ان نقول ان الاطلاق لا بدان
 ملاحظ في مفهومه عدست شيعي بخلاف العموم فانه يابى عن هذه الملاحظ والفرق
 بين الكلي والطلق هو ان الكلية من صفات المعنى والاطلاق من صفات اللفظ والكل
 اعلم من المطلق والفرق بين الكلي والكل هو ان الكل يستعني باقتفاء جزئين
 الاجزاء بخلاف الكلي فانه لا يستعني والكل يصدق على فرد من الافراد والكل لا
 يطلق على جزئه من الاجزاء وكل واحد منهما قد يصدق على ضد الآخر فبينا

على و الفرق بين المن وال...
على و الفرق بين المن وال...
على و الفرق بين المن وال...

بجميع الاجزاء التي تنطق بها...
بجميع الاجزاء التي تنطق بها...
بجميع الاجزاء التي تنطق بها...

والا في هو اللفظ الدال على...
والا في هو اللفظ الدال على...
والا في هو اللفظ الدال على...

لا واحد ولا كثير ولا عام...
لا واحد ولا كثير ولا عام...
لا واحد ولا كثير ولا عام...

بين العام والخاص والجزئي...
بين العام والخاص والجزئي...
بين العام والخاص والجزئي...

من المجازات واختلفت في المنطوق...
من المجازات واختلفت في المنطوق...
من المجازات واختلفت في المنطوق...

او الغير الصريح وامر المجازات...
او الغير الصريح وامر المجازات...
او الغير الصريح وامر المجازات...

بعض المجازات داخل في المنطوق...
بعض المجازات داخل في المنطوق...
بعض المجازات داخل في المنطوق...

الاستناد مثل انبت الریح البقل...
الاستناد مثل انبت الریح البقل...
الاستناد مثل انبت الریح البقل...

المطابق في تجوز وانما حصل التجوز...
المطابق في تجوز وانما حصل التجوز...
المطابق في تجوز وانما حصل التجوز...

الاقتضار التي جعل من المنطوق...
الاقتضار التي جعل من المنطوق...
الاقتضار التي جعل من المنطوق...

يجب المنطوق الصريح او الغير الصريح...
يجب المنطوق الصريح او الغير الصريح...
يجب المنطوق الصريح او الغير الصريح...

من اجل من مجتهد لا يمكن ان يقع...
من اجل من مجتهد لا يمكن ان يقع...
من اجل من مجتهد لا يمكن ان يقع...

عدم الادراك مسلوب و ممنوع فیه معلوۃ الیه علیهم السلام بطعم الامور لا یغیب شیء من الاشیاء عن ادواتهم فی
 ان اصل الغیوب کل ما یكون بحيث لا یشتبه به شیء فی ان لا یستغرون کل الاشیاء فی کل الاحیان
 بدون الاحیاء والاعلام والوحی ومع عموم النورین ایدیم منه ولا مان او موقوف بحسبها کل ما یستغیبها
 لغیر الغیب بعد الادارة عند الضرورة ولا یستغرون فیها الا اذا ان علیهم السلام علی ما ارادوا
 من الغیب فیم هذا الاعتبار یعتبر الغیب کل ما یكون **من** ای دلیل علی حجیة القطع
 الشرعی للجاهل بالجهل المركب المسندة للشريعة القریة بامر الشرع القطعی او العقل القطعی —

ح حجیة القطع ضروریة لان الاصولیین ذکر الادلة علیها توهمیها بها ونا ذکر منها الاصول
 منها الاول وهو العقل انه لو لم یکن حجته لزمه کون الضروریات مساویة للشرطیات او مساویة
 حالها و الملائمة ظاهرة و بطلان اللازم اظهر وانما هو ایضا عقلي انه لو لم یکن حجته
 وحبس به و مع صاحبه عنه وهو محال اذ القاطع بین جنسین هو قاطع لا ینتفی الی خلاف
 قطعه فلا یکن ردعه لاستحالة تکلیف الغافل و اطلاق الحجته علی القطع لیس کاطلاق حجته
 علی الامارات المعبره شرعا و استفاد من اکثر الامارات الاجداد ان ذلك العلم بطریق جهل
 المركب حجته علی العالم من الشارع فیناقب علی مخالفة العقل ایضا یقتضه و بناء العقل
 علی مذمة الشخص من حیث ان هذا الفعل کاشف عن وجود صفة الشقاوة فیه لا علی نفس
 الفعل كما هو استفاد من بعض الاعلام —

نوع جمله من حروف جر و ضرب فعلی ما من شاهدت برین که من و ضرب مستند الیه
 میتواند شد اگر گفته شود که درین جمله حکم بر نفس صوت است نه بر معنی آن سے گویم
 که پس معنی من غیر مستقل ضرور جمله خواهد بود و تقریر من معنی حرفی و معنی اسمی
 معنی مترتب معنی فعلی و اسمی بے اصل است و معنی مشتبه بعد ضمیمه ما یحتاج الیه
 مستند الیه قرار دادن مدفع است بیثبات المحول و جزو جماع عن الحرفیة —
 ح حکم بر نفس صویب است نه بر معنی من حیث تصور المعنی بکنه پس اعتراض متنبه

باین که معنی من غیر مستقل جبه خواهد بود بجهت اینکه در اینجا مسند الیه یعنی معنی من
 حیث تصور کینه نیست بلکه من حیث تصور المعنی بالوجه است پس خلاصه اینکه در اینجا
 موضوع یا نفس صوت است یا معنی من حیث تصور بالوجه -

س زید مرد خالد پسر پسر اگزا داشت و خالد مرد یک زوجه بنده و چهار پسر یعنی
 بکر عمرو بشیر امیر علی راگزا داشت بشیر مرد و سه برادر بکر عمرو امیر علی و
 مادر خود بنده راگزا داشت بعد بنده از حسن عقد دائمی کرده و یک پسر زاییده
 رمضان نام بکر مرد مادر بنده را و دو برادر عسینی عمرو و امیر علی و یک برادر
 احیافه رمضان نام راگزا داشت امیر علی رمضان را ضامن جریده خود ساخت و
 مرد و بیع وصیت نه کرد وگزا داشت مادر خود بنده را و عمرو برادر عسینی و رمضان
 را که برادر احیافه و هم ضامن جریده او است - بنده مرد وگزا داشت حسن شهریار
 را و رمضان و عمرو را بعد عمرو مرد لا ولد الا منصور حسین ضامن جریده راگزا داشت
 و رمضان برادر احیافه را بعد رمضان مرد وگزا داشت نه پسر و دو دختر و چهار زوجه
 و دو ضامن جریده را پس ترکیه بطور تقسیم یاب و اسمای نه پسر این است هم
 سفدر رحیم الدین عبدالحق حیدر کاظم عثمان رشید مدنی اسمای
 و ختر حنین است حفصه حشینه اسمای چهار زوجه اینکه زینب کلهشم عمده
 سکینه اسمای دو ضامن جریده اینکه خورشید حسن حنفی - جواب

بدر

خالد مسئله من ۳۶ نمبر ۲۵۹۰۰ شم من ۲۰۳۸۰۰ باقر الیکمال

بکر	بشیر	د	بکر	بنده
۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹
۲۲۸۰۰	۲۲۸۰۰	۲۲۸۰۰	۲۲۸۰۰	۲۵۹۰۰

مازالتیله ۵۹
۲۲۸۰۰۰

الکثیر استقامت

۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
۵۹	۵۹	۵۹	۱۱
۲۲۸۰۰۰	۲۲۸۰۰۰	۲۲۸۰۰۰	۵۹ ۳۲
مردم	مردم	مردم	۸۸

مازالتیله ۵۹
۲۲۸۰۰۰

المیکر استقامت

۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
۵۹	۵۹	+	۱۱
۲۲۸۰۰۰	۲۲۸۰۰۰	مردم	۵۹ ۸۸
مردم	مردم		۱۲۲

مازالتیله ۵۹
۲۲۸۰۰۰

الیریر استقامت

۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
۵۹	+	۱۸
۲۲۸۰۰۰	مردم	۵۹ ۱۲۲
مردم		۲۰۰
		۱۴۰۰۰

مازالتیله ۵۹
۱۶۰۰۰

الدیله مستله من ۸ من ۳۰۰ تمان

۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
۵۹	۲	۲
۱۳۱	۰۰۰	۰۰۰
۶۰۰۰۰		

المیہ عمرو	استقامت	ماقر الیہ
مکتوب حسین خاتم جبرہ	رمضان ن بردار حد	
	$\frac{۳۳}{۱۳۱}$	$\frac{۳۳}{۵۵}$ سابق
محرم	۲۲۸۰۰	۳۰۶
		۱۶۲۸۰۰

۱۶۲۸۰۰
۳۰۶
۱۶۲۸۰۰

۱۶ رمضان سید من ۱۶۰ من تراخل

پہار زو	زینب	کلثوم	عمدہ	حسینہ
$\frac{۵}{۵۱۵۰}$	$\frac{۵}{۵۱۵۰}$	$\frac{۵}{۵۱۵۰}$	$\frac{۵}{۵۱۵۰}$	$\frac{۵}{۵۱۵۰}$

نہر ہاشم	سعدہ	عیم الدین	عبدالحق	حیدر	کاظم	فخرن	رشید	عمدی
$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$	$\frac{۱۲}{۱۲۲۲۰}$

دو دختر	حفصہ	حسینہ
$\frac{۶}{۴۲۱۰}$	$\frac{۶}{۴۲۱۰}$	$\frac{۶}{۴۲۱۰}$

ایمان و دو خانم	خوارسید حسن	جعفر
محرم	محرم	محرم

سے مثال شکل اول را بیان فرمائید و آن مرکب از لرذیہ باشد۔
 ج کجا کاتب الشمس طالعه فالنهار موجود و کجا کان النهار موجوداً فاللیل معدوم
 کاتب الشمس طالعه فاللیل معدوم و سوال چون مطلق است پس تحقیق لازم است و چنانچه

فنی است و لا تطیل الجواب بلا ضروریة ۱۲

س چون در مفصلات انفصال بین الشئین سے شود صدقاً و کذباً یا معاً یا مفصلاً
فقط یا کذباً معاً پس چنین دو شیء را شرط و جزا گفتن و قضیه را شرطیہ گفتن از چہرہ

مجازاً ۱۳

س مثال مفصلہ حقیقہ سالیہ بحسب مذہب منطقیین چه طور است و علی مذہب المنطوقین

س علی الاول والثانی لیس البتہ العدداً و اما زوج او منقسم بالمتساویین و بنا بر
بعض علی اگر فرق کرده می شود درین باب میان میز انجین و نخومین پس در مفصلہ
فرق کرده می شود و در دیگر که نسبت بین المقدم الثالثی نزد میز انجین است و
نسبت جز است نزد نخومین -

س در قضیه حملیہ سالیہ چون سلب الحمل معتبر باشد باید که از حمایہ خارج باشد و اگر
حمل السلب معتبر باشد باید که با موجب معدولہ الحمل مشابہ باشد پس سالیہ نحو
پس بیان فرمائید که سلب الحمل معتبر است یا حمل السلب و وجه محبت چیست -

س معتبر سلب الحمل است نه حمل السلب و از حمایہ خارج نیست و وجودیست اینک اطلاق
اساسی علی السوال بطریق الاستعاره عن اللوجیات و بالتبعیة لا بطریق الالمام
چنانکہ در سالیہ مفصلہ انفصال نیست و در سالیہ مفصلہ انفصال نیست بلکه سلب انفصال
و انفصال کرده شود مگر طلاق متصله و مفصله بانی است و لو باستیعاج المجازاً ۱۴

س این عکس وجودی و لا ضروریہ سالیہ کہ آن نقیض دائمہ مطلقه و ضروریہ مطلقه
باشد در شکل رابع بفرمائید -

فلا است -

س قضیه شرطیہ لزومیہ کہ از یک متصله دیگر متصله مرکب باشد مثالش بیاید
س کما کان هذا الشجر او حجراً فلامین اجتماعاً فیہ ان کان المراد من الشجر نباتاً

حج قضیه شرطیه انفصالیه اتفاقیه که مرکب از متصله و منفصله باشد و موجه بر کبه
عرفیه خاصه باشد مثالش بدینید -

حج مثال عرفیه خاصه که اول جزو متصله باشد و ثانیه جزو منفصله این است کما

کانت الشمس طالعه فالنهار موجود بالضرورة مادامت طالعه لا دائمۃ اسی لیسین التبع
اما ان یکون الشمس طالعه بالفعل او النهار موجود بالفعل لکن این قضیه منفصله نسبتاً

ولو اتفاقیه بحقیقت اینک در صورت انفصال فائده ترکیب از جهات از دست میرفت

نسخ قضیه عرفیه خاصه معکوسه از عرفیه لا دائمۃ که مرکب از عرفیه عامه نقیض حسبه
مطلقه و دائمۃ مطلقه نقیض مطلقه عامه باشد مثالش بفرمایید -

حج قضیه معکوسه از عرفیه عامه عرفیه خاصه نه می شود بلکه عکس عرفیه عامه عرفیه
عامه نه می شود بل از عکس قضیه عرفیه خاصه حاصل نه می شود -

نسخ مثال قضیه شرطیه لزومیه که عکس نقیض مشروطه خاصه باشد و آن مشروط
خاصه از منفصله مانعه الجمع باشد و از مطلقه عامه مانعه الحکوم باشد حسیت -

حج مشروطه خاصه اگر مرکب از منفصله باشد پس عکس نقیض براسه آن نه می شود
چه که عکس نقیض براسه شرطیات نباشد -

نسخ شکل ثانیه که مرکب از دو مشروطه خاصه باشد و آن عکس نقیض حسبه مطلق
و دائمۃ مطلقه باشد مثالش حسیت

حج عکس نقیض براسه دائمۃ مطلقه موجه و سالیه مشروطه خاصه نه می شود -

نسخ مثال عکس نقیض منتشره که مرکب از شرطیه لزومیه و حلیه باشد بفرمایید -

حج قولنا کما کان الانسان حیواناً کان متفقاً بالضرورة فی وقت ما لا دائمۃ اسی

لا شیء من الالان یتنفس بالفعل لا ینعکس بعکس نقیض -

نسخ مثال عکس نقیض وجودیه لاضروریه که نقیض ممکنه عامه و مطلقه عامه باشد بفرمایید

ح اگر سوال است از مثال عکس قضیه که نقیض وجودیه لازمیه باشد و آن وجودیه
 ضروریه نقیض ممکنه عامه و مطلقه عامه باشد پس مخالطه است - و اگر سوال است
 از مثال عکس قضیه که نقیض ممکنه عامه و مطلقه عامه باشد پس مثالش این است
 اما لا شیء من المتنفس بان و اما او کل متنفس الا انسان و اما -

مثال نقیض عکس و تمثیه مطلقه موجبیه که مرکبانه لزومیه باشد غیر مایه -
 ح و تمثیه مطلقه مرکبانه باشد و اگر مراد از مرکب قضیه است که قضیه مرکب
 میباشد پس مثالش کما کان القمر منخفا بالضرورة وقت الحمله الارض مینه و
 بین الشمس فصلوة انخوف واجبه و عکسها و قد يكون اذا كانت فصلوة انخوف
 واجبه کما کان القمر منخفا بالضرورة وقت الحمله و نقیض هذا العکس ممکن ان
 يقال ليس كذلك لکن ربما يكون نفس زعمنا قضیه لها مفهوم محصل معین عند العقل
 فاطلق اسم النقیض علیها تجوزاً نقیض الوقتیه المطلقه الممكنه الوقتیه مثالها لیسن
 اذا كانت الصلوة واجبه کما کان القمر منخفاً بالامکان العام وقت الحمله لکن لا
 يتعلق بنقض الوقتین عرض بخلاف باقیه الی سائر الاست -

مثال نقیض عکس عرفیه خاصه سالبه که نقیض حسیه مطلقه و دائمه مطلقه باشد در شکل
 بفرمایید -

ح قولنا لا شیء من الكاتب لساکن الا صایع و اما ما دام کاتباً ای کل کانت ساکن
 الا صایع بالفعل بعکس بقولنا لا شیء من ساکن الا صایع لکاتب و اما ما دام ساکناً
 ای بعض ساکن الا صایع کاتب بالفعل و العرفیه الخاصه السالبه لا یصلح لان شکل
 بشکل ثانی -

مثال نقیض عکس وقتیه سالبه که مرکب از لزومیه باشد مرحمت شود -
 ح چون عکس وقتیه سالبه نهی شود لذا عکس نقیض بر آن تصور نیست -

ج قضیہ لزومیہ کہ از دو عنادیتہ مافعال مخلو مرکب باشد مثالش چه طور است و چه
 مثالش باشد در آن جهت اطلاق عام چه طور سے آید و باز منعکس بعکس مستقیم
 صح کما کان دائماً اما ان یكون هذا الحيوان لانا بالفعال او لا فرساً بالفعال
 اما ان يكون لا اطلقاً بالفعال او لا سائلاً بالفعال و انعكاس و منفصلات خیر متصور
 بجهت اینکہ ہر دو جزو منفصلہ بحسب الطبع ممتاز نہیستند۔

ج مثال شکل ثالث مع نتیجہ صحیحہ اش کہ ہر دو مقدمہ اش عکس نقیض مشروط
 خاصہ باشد و آن مشروط خاصہ مرکب از منفعلہ اتفاقہ باشد نظر مایند۔

ج عکس نقیض براسہ شرطیات نہ سے شود۔
 ج مثال عکس نقیض دائمہ موجبہ کہ مرکب از متصلہ لزومیہ باشد تحریر فرمایند۔

ج کما کان لیس بعض بالیس بحجر لیس بالانسان بالفعال حسین بولیس بحجر فصل
 الاصل و هو لا مشر من الانسان بحجر دائماً باوام انساناً۔

ج قضیہ طبیعیہ متصلہ لزومیہ مثالش چه طور است۔
 ج قضیہ طبیعیہ مثل مہملہ قدما یہ در شرطیہ متصور نیست۔

ج الوجود الربطی معنی اعتبار تحقق الشر فی نفسه مع قطع النظر عن الارتباط
 بالغير وان كان فی نفس الامر متحققاً فیہ بل ہون فی القضیہ الصلوۃ واجبہ فی مرتبہ
 الحکایۃ والحکے عنہ کلیہا او فی الثانی۔

ج الوجود الربطی بالمعنی المذكور معتبر فی البلیا البسیطہ و فی مرتبہ الحکایۃ فقط
 فورا الوجود بالمعنی الکلذاتی کیف یعتبر فی القضیۃ المذكورہ لانا ہلیتہ و کبہ۔

ج القضیۃ ہذا صائغہ بل فیما الوجود الربطی معنی اعتبار تحقق الشر فی نفسه
 بان یكون فی الغیر الذی ہو معتبر فی مرتبہ المحکی عنہ۔

ج نعمہ یعتبر ہذا الوجود فی ملک القضیۃ۔

فعل در قضیه جمله سالبه سلب نسبت اگر می شود باید که قضیه نباشد که در قضیه وجود
نسبت ضروریست و همیشه صیغیت و اگر در منفصله سالبه سلب الالفصال می شود منفصله
نه می توان گفت بیان فرمایند که سالبه را منفصله چه طور می گویند -

حج اجزای این اسامی بر سوالی بحسب مفهوم لغته نسبت بلکه بحسب الاصطلاح و اصطلاح
عملیه و منفصله بر سوالی منقول منطقی است و مناسبت مستحقه بر سبب نقل در سوالی
سبب مشابهت سوالی با موجبات است بلکه اطلاق اینها بر موجبات هم منقول است
معنی اصطلاحیست مفهوم لغوی مگر مناسبت مستحقه بر سبب نقل در موجبات ظاهر است
می تواند نقل و الا اتصال و الالفصال فیها -

معنی علم الباری ان لم یجب بالمعلومات فهو قدیم البینه سلکن عدم التابغة غیر مسلم و الا
کونه تعالی مجبوراً و جاهلاً و التبعیة توجب لزواله بزوال المعلوم فهو کما یقول تعالی عنه -
حج التبعیة معنی کونه تعالی عالم بما بعد حدوث الاشیا باطله و فعلاً بجملة و التبعیة
معنی ان یکون المطابق تابعاً للمطابق و الواقع علی ما هو علیه لا یقتضی زواله بزوال المعلوم
و هو واضح - لان الباری بعلم الاشیا و قبل حدوثها بانها معدومة تاخیر برائک المستقیم
معنی مثال شکل از اشکال اربعه را بیان فرمایند که از صغری سالبه و کبری جزئی مرکب باشد
حج قیاسی مرکب از این دو شیء مذکور فی السؤال نمی شود بسبب عدم تقدیمی حکم
اکبر با صغری چه که سلب الشیء عن الشیء مقتضی آن نیست که سلب شیء کرده شود از آنچه که
آن شیء باشد الا فی الشكل الرابع فانهم فانه دقیق -

فعل الاصولیون حد و الدلالة استثنیة من المنطوق و الصریح و هو باطل نظر الی التعلیفة
السالبة الجزئیة و هی انه قد لا یکون اذا کان اللفظ و الا علی المعنی کان الجزء من کل بل هی
لیس مغنواً من اللفظ ایضاً و هو واضح الدلالة فکیون من الدلالة استثنیة بل عقلیة فلا
یکون دلالة لفظیة فضلاً عن ان یکون منطوقاً صریحاً او غیر صریح -

حاصل الایراد ان الاصولیین غلطو استی عدم الدلالة التضمنیة من المنطوق بل
 کل من عد باسند و من الدلالة اللفظیة فعابط لان الدلالة علی الكل فتدلیلا یلاحظ فیها
 الدلالة علی الجزو لا تفهم من کفیف یکون الدلالة علی الجزو منطوقاً و اجواب ان للدلالة
 التضمنیة صورتین احدیها وجه المصطلح عند اهل المیزان و البسیان ایضاً ان دلالة
 اللفظ جزوياً و وضع له فی ضمن الكل معتبر فیه ان تمام باقی الاجزای الیه و الاخری للدلالة
 علی نفس الجزو مجرداً عن باقی الاجزای و عدو الاولی من المنطوق لانه لثانیة و هو ان
 فان اللفظ اذا دل علی المفهوم المركب مثلاً الانسان علی الجموان الناطق فالدلالة
 التضمنیة رابعة للمطابقة لانه لا یشعر عن الدلالة التضمنیة بناءً علی ان الكل شامل
 للجزو ولو کان الجزو ملحوظاً عند السامع بالوجه و متصوراً له بالاجمال فاللفظ اما ان یکون
 موضوعاً للمعنوم المركب الملحوظ علی وجه التفصیل بالنسبة الی کل اجزائه و اما ان یکون
 موضوعاً لایعنی و عدائے یخجل فی الخارج او الیه من الی متقد و فی کل وقت یکون ملحوظاً
 بوجه یا وقد یکون ملحوظاً مفصلاً و علی کلا التقديرین اما ان یکون السامع عالماً بالتضمنیة
 مستوفراً له حين السماع اولاً بل یکون متصوراً له بالوجه فاذا دل اللفظ علی الكل و انتقل
 السامع الیه عند السماع اللفظ فقد انتقل الی اجزائه علی حسب انتقاله الی الكل فان
 کان بالتفصیل فبالتفصیل و ان کان بالاجمال فبالاجمال و لما کان دلالة علی الاجزای
 علی نحو دلالة علی الكل بحسب هذه یکون ملحوظاً عند السامع فلا اشکال فی عدایة من
 الی جناب آفا فرمودند که وجوب مقدمه تبعی است و در قوانین و غیر ذلک مرقوم است
 که مورد نزاع اصلیت و وجوب مقدمه است فکیف التوفیق و کیف ترجیح قولکم -
 حج مکن است که آفا فرموده باشد حسب راسه خود و یا حسب قول مشخو محمد تقی
 عالم و شیخ محمد حسین صاحب مصول مع مثلاً چه ضرور است که درین قول مطابق با
 صاحب قوانین مع باشد و الله اعلم بالصواب و فی الواقع از قوانین و لایف و غیر صاحب

اصولیین سبب نیستند هم یفقدوا دلالات ۲۴

تسلی چسبے فرمائید علماء درین سند کہ شخصے از زمین خشک خیل دورست و در آن
تا بہ کلوا ایستادہ است و ندی سے تواند کہ از آب خارج شود و بسا حل برسد و وقت نماز
ہم کم باقی ست و پر سے مسح برود یا مجبورست کہ پا را بہ نیچے خشک بکند و رطوبت
زائده را کم کند یا پا را از آب بیرون نہ میتواند آورد آب و غریش مثل وضوی مقطع
الرجل خواہد بود کہ مسح یا ساقط شود یا نکل بر از آب بیرون آرد و آنرا بر سر گذاشتہ
بر آن تسیم کند۔

حج من مقلد جناب حجت الاسلام آقا شیخ زین العابدین المازندرانی الحائری منظرہ
پس تا وقتیکہ در رسالہ جناب ممدوح بتصیحہ بیستم بچہ طور جواب این سوال بدہم ہمین
باعث نقل عبارت جناب آقا سید مصطفیٰ معروف بمیر آقا لکنوسی مدظلہ العالی صلوات
و آن این ست . در صورت مرقومہ بر پا مسح کذا اگر بیرون آب نتواند کرد زیرا
ماصح را بر مسح مرور و ہدوا اللہ لعلم

س قضا یا ہی موجبات مرکبات چند تا از روی حصر عقلی میتواند شد و معتبر از ان ہا
چند تا ہستند و غیر معتبر چند تا و عدم اعتبار آنها از چہ سبب۔
حصر ندی سے تواند شد چرا کہ اصول الموجبات عند القداما گرچہ منحصر در ہست یعنی
و خوب و امتناع و امکان ست لکن میتوانم گفت کہ غیر منحصرست و عند المتأخرین
عدم الخضارتش مشہور و بعد ذلک بسا نظار کہ ہست میگوید کہے ز عیوب کہے کہے
و همچنین مرکبات را کہے شش کہے ہفت میگوید ہم منحصر نیست جہات خلیہ پیدا
میتواند شد لکن المعبر منها بحسب العادۃ التي بینوا احکامها من العکس و التفاضل
و غیر ہا و استعملوا ہا سے الباقیہ معدودہ و تزوم معتبر از ان نہ در بسا یا شش

مركبات اند (۱) ضرورية مطلقه (۲) مشروطه عامه (۳) وقتیه مطلقه (۴) منتشره مطلقه (۵) مطلقه
 (۶) عرفیه عامه (۷) مطلقه عامه (۸) ممكنه عامه (۹) ممكنه خاصه این بساطت اند و (۱۰) مشروطه
 خاصه (۱۱) عرفیه خاصه (۱۲) وقتیه تم منتشره (۱۳) وجودیه لاضرورية (۱۴) وجودیه لاوانه
 مركبات اند و بالتفصیل فی رسالتنا المسماة بتشريح القضايا -

من مثال هيات بسيطة وهيات مركبات را بيان فرمائيد -

حج مثال اول زيد موجود و زيد معدوم است مثلاً و مثال ثانی زيد كاتب غیره
 من لكان احد المربعين بحسب التسطیح بعد و مربع خمسة و الآخر بعد و كعبها و ترسم فیها
 الدائرتان بحيث یاس كل واحد منهما كل اربع خطوط منهما و تقرضان الكرتين فالنسبة
 بین قطرهما و آیه نسبة بین كرتیها علی انها هی مثلثة بالتكریر اسم مثابة بالتكریر الخمسة
 بالتكریر بینا بالتفصیل -

حج نسبة قطر الدائرة الاولة الی قطر الثانية كنسبة الواحد الی الخمسة و الكرة الاولة
 خمس خمس الثانية اعنی نسبة الاولة الی الثانية كنسبة الواحد الی مائة و خمسة و
 عشرین و الثلثة مثله بالتكریر و سنده ما یر من علیة و قلیدس فی الشكل الخامس عشرین
 المقالة الثانية عشر من كتاب الاصول و المحقق الطوسی مع علی برهانه كلام و ان مقام مقام
 الخلاصة ر ۱۲

من زید تا یم تصور است یا تصدیق و درین قضیه نه بهر اجمال است تفصیل -
 حج چهكده ام نیت سبطه اگر نسبة بینا معتبر است ایس تصور است سو بهم و مشکوک بود
 متصور است نه تصور و در صورت مننون و مجهول مجهول المركب و نقله و مستحقن بود
 آن صدق به است نه تصدیق و در هر قضیه نسبة بالاجمال و التفصیل معتبر است با
 لا اعتبارین بنا بر اینکه نسبة در متعلق حکم و تصدیق داخل است و لو بالتبعیه و متعلق
 حکم و تصدیق اجمالی هم می شود و تفصیلی هم و باعث بار متعلق تصدیق خود تصدیق هم

مجمل و مفصل سے تو اندہ شد گرچہ تصدیق کیفیت بسیط است از کیفیات نفسانیہ اسم
از اینکه اور اک باشد یا از لواحق ادراک فاعلم۔

نفس وقت درس باشا گردان گفتند کہ منت است من سے گویم منت است علی
نفس میان گفتند منت است صحیح چه چیز است۔

حج منت صحیح است علی قیاس خفت و باقی غلط محض است۔

نفس نوجو خط المغرب و المشرق فی الدائرة الهندیة فی بلد حیدرآباد و کن بکثیت
یعنی عموداً علی خط نصف نهار مکہ زاد الله لها کرامتہ و عظمتہ فکلم درجہ فی نصف نهار
الے مقطع۔

حج درجات نصف نهار المکة المعظمة منها الے مقطع بخط المغرب و المشرق المذكور
ہر درجات تفاصل عرض البلد لها من عرض حیدرآباد یعنی ۳۴ و ۳۵ و ۳۶
نفس جسم واحد از قریب بزرگ و از بعید خرد چہ امری سے شود و شکل مستطیل شد آن
سنتطیل چہ طرف قریبش وسیع و طرف بعیدش تنگ معلوم سے شود۔

حج بنا بر مذہب خروج شعاع بصر یعنی افاضہ شعاع بر بصر از باعث مواجہہ مقابلہ
بشکل محسوس کہ مذہب ریاضین است اعلم از اینکه این شکل مرکب از خطوط شعاع
باشد یا صمت یا خط واحد باشد کہ بسبب سرعت حرکت بسط مری شکل مخروطی پیدا کند
قاعدہ این مخروط منطبق بسط مری و بمقدار سطح آن می باشد و معلوم است کہ مقدار
زاویہ تابع مقدار قاعدہ است ہر قدر کہ قاعدہ دور شود از نقطہ رأس الزاویہ آن
زاویہ بزرگتر سے شود لہذا جسم قریب بزرگ مری سے شود و آن جسم چون بعید شود
نوک مری خواہد شد و بنا بر مذہب بعض حکما کہ قائل تکلیف ہوا کیفیت شعاع
بصری است آن ہوا سے تکلیف آہ ابصار سے شود چون ہوا سے مجاور بصر زیادہ
تکلیف سے شود بہ نسبتہ ہوا سے مجاور مری پس اگر قریب بصر باشد بسبب قریب

یہ ہولے کثیر التکلیف صاف صاف و بزرگ درنگاہ سے آید و چون بعید باشد از بصر
 بسبب بعدش از ہوا کثیر التکلیف و تقریش بہ ہوا و قلیل التکلیف صاف و بزرگ
 درنگاہ در نہ سے آید و بنا بر مذہب طبعین نہ خروج شعاع مجاز ہیست و نہ تکلیف
 ہوا بلکہ صورت مرئی منطبق در علید یہ سے شو و عین ہیاتی از بر لے نفس احسا
 بنا لے پیدا کند بحسب جثہ و قرب و بعد مرئی و آگاہ ابصار شود میان علید یہ
 و مبصر و از آنجا فیضان صورتہ بجمع النور و از آنجا در حس مشترک می شود و چون
 ہیایہ بحسب قرب و بعد و بحسب جثہ پیدا سے شو و ہیایہ بین الرائی و المرئی ^{بلعید}
 نامہ و اقوسے نخواہد بود پس ضرورتست کہ مبصر صاف بزرگ ہم محسوس نخواہد
 و ہم بنا بر خروج شعاع کہ در آن سہ مذہب مذکور شد سے توانم گفت کہ ہوا
 اطراف و جواب شکل مخروط متوہم ہم مستتیر و تکلیف با فاضلہ شعاع بصری
 سے شو پس مبصر را ہر قدر دوری حاصل سے شو ہولے اطراف و جواب
 زیادہ تکلیف خواہد شد بسبب مجاورت بعض اجزاء ہوا بعض اجزاء دیگر پس
 جائیکہ مخروط متوہم غلیظ سے شو در آنجا ہولے مجاور ہم زیادہ مقدار مستتیر
 سے شو و ہولے مجاور قاعدہ مخروط از یہ مقدار از اول پس چنانکہ نسبت ^{مقتضا}
 مبصر بعد از عمق مخروط و ہولے مجاور مخروط در صورت اولی بود در صورت
 ثانیہ و ثالثہ و رابعہ نخواہد ماند بلکہ نسبتہ مقدار مبصر انقض و اقصا از مقدار عمق
 مخروط تدریجاً خواہد شد پس ازین باعث جسم کو چک بنظر می آید و همچنین بنا
 مذہب تکلیف ہوا سے توانم گفت کہ در ہر مسافت و مجازات بصر یعنی از ہر جا
 کہ خط مستقیم تا بصر متد شو و پروجیشن تکلیف جائل بمقابل بصر نہ شو ہوا تکلیف
 بکافیئہ شعاع بسبب مسافت و مجازات سے شو و ضرورتست کہ قاعدہ کہ اجزای
 مجاز سے و مقابل بصر باشد قریب بصر کو چک و در صورت بعد از بصر بزرگ

از ائمت حسن علی پسر را که از نظر دیگر است باز حسن علی صین حیات محمد علی
 و صادق علی وفات یافت و ظهور حسن عم خود را گذاشت بعد ازین صادق علی
 در حیات محمد علی فوت شد و محمد علی به گاه فوت شد پسری برکت الله نام را در
 محل در دانه بیگم و فرزندانے خنثی خالدیم و بنده مادر در دانه بیگم را و حصه خود
 عینی خود را گذاشت و برکت الله در طاعت بنده و حصه مادر خود و برادر علی
 خود مرد و بعد از آن در دانه بیگم مرد و بنده بنده مرد و حالا باقی از حصه
 خالد پس بچه طور سهام قرار خواهد یافت چه قدر روپیه و چه مقدار جریب از
 زمین خواهند یافت حسب سهام خود تینوا و قجروا -
 صح در صورت مرقومه اگر مذکر بودن خالنتی معتبر باشد بآدم بول از علامت
 مذکر و یا به سبقت خروج بول از علامت و یا بنا خراف قطع بول از علامت
 مذکور چنانکه از اسم او ظاهر است که مذکر او داده است و اگر وصایا و
 دیون و غیره درین طبقات مانع و حائق شد پس سی هزار و دو و از دو پویه
 هفت آنه و دو پائی و چهار صد و هشتاد و جریب از اراضی به خالد میرسد
 و باقی مال عینی سی و یک هزار و دو صد و پنجا و پویه دسه صد و هفتاد و پنج جریب
 اراضی مال صادق علی لا وارث و باقی کل که همه متروک بنده است
 بصورت نبودن کسی مستحق شرعی یا امام علی سلام سے رسد -

در دانه بیگم
 در دانه بیگم

این جواب برای یافتن حقوق کااست و اگر بخوایم که بقانون
 جواب بنویسم پس صورتش این سه

المیزان
 کنیز و ناطق

کلثوم دختر دختر
 دارث کل اموال
 محمد سید محمد

الکلیوم مستند من ۱۲ شم من ۱۲۳۳

حسن علی پسر	صادق علی شهر	محمد علی اگر پدر میت باشد
$\frac{4}{222}$	$\frac{3}{94}$	$\frac{2}{47}$

الکلیوم حسن علی
 استقامت
 مانوالید $\frac{222}{47}$

محمد علی جد ماموری	صادق علی شهر مامور	ظهور حسن عم
۴	محرّم	محرّم
$\frac{4}{222}$		$\frac{2}{47}$
$\frac{2}{288}$		

اگر محمد علی پدر کلیوم باشد پس وارث حسن علی جد ماموری او خواهد بود والا تمام
 متروکه بظهور حسن میرسد و ظهور جسم وارث ندارد با نام علیه السلام خواهد رسید.

در کتب

الکلیوم صادق علی
 استقامت
 مانوالید $\frac{94}{2}$

محمد علی
 ام علیه السلام
 بیگوت نبودن وارث شرعی او
 محرم

الکلیوم علی مستند من ۹۶
 افق
 مانوالید $\frac{288}{94}$

برکت الله پسر	حاله ختمش و ولد	در دانه بیگم زوج
$\frac{24}{144}$	۲۲	$\frac{12}{36}$
بنده مادر زوج	حلقه هر	
م	م	

پس در صورت بعد از بصر نسبت به اجزاء او و مسافت فضا اکبر خواهد بود و نسبت به مبصر
پس از باعث تناقص نسبت به مقدار مبداء تزايد و قفاصل مقدار اجزاء تشکیفیه بود و او
مسافت فضا جسم مرتی کوچک بنظر می آید۔

سج ثمره نزاع فخرالدین الرازی با حکم در باب طه و ترکیب تصدین معیت۔
حج مثلاً بداهت و نظریات تصور موهوم محمول بدیهی و نظری می کند تصدین
را نزد امام و ندی کند نزد حکما تا وقت حکم بدیهی یا نظری نه شود۔

سج الرحلان دارا حول بحیره دورقنه، واحده دکان مسیر احد هملی فی الیوم
الاول فرسخا و فی الیوم الثانی فرسخین و فی الیوم الثالث ثلثه فراسخ و کذا تیزاید
فرسخ و مسیر الاخر کل یوم خمسه عشر فرسخا قیط البحر بعدکم ایام المسیر و کم قطر با۔

حج محیط البحر اربع مائة و خمسه و ثلثون فرسخا بم المسیر لکل واحد منها تسعة عشر فرسخا
یوما فقطر با مائة و ثمانیة و ثلثون فرسخا مع کسیر تسعة من الثمین و عشرين من فرسخا
سج تعریف تضاد که اجتماع هر دو بر یک نه شود و ارتضاع هر دو از

یک ماده می تواند شد پس صلوة و صوم و ساد جمع نه می شود نیست توانم
بگویم هذا صوم و هو عین الصلوة لکن بر حجب بیچیم صادق نه می آید ازین ماده

ارتضاع هر دو درست و جناب شما هم بالمشافهات این امر کرده اید پس
لازم می آید که بماه رمضان صلوة ساقط باشد لکن الامر بالشر یقتضی النهی عن

حج این شب ناشی شده است از تعلیط در حق تضاد و هم از عدم فرق
کردن در تضاد معقوله و تضاد اصولی چرا که نفس بنا بر اصولیین این است

که اجتماع دو شئی با هم لذاتیها در یکی ممکن نباشند از اینکه هر دو وجودی
باشند یا یک وجودی دیگر عدمی و یکی عفتند و دیگری عقلی نباشند

و اعلم از تضاد معقوله و تضایف و سلب و ایجاب قابل عدم و بلکه و اعلم

البرکة اللہ

استقامت

ماہ ذوالحجہ ۱۳۶۲

وردائے عظیم مادر

ہندہ ماوروردائے

حصصہ عظمہ اور

ارشدیہ - نسبت خود

۱۲۲ / ۱۲

محرم محرم

۱۹۲

خیزندہ اور آتے

محرم محرم

استقامت

ماہ ذوالحجہ ۱۳۶۳

ہندہ مادر

جائیدہ علاقہ بربہ اللہ

محرم

کل مال

الہ ہندہ

استقامت

ماہ ذوالحجہ ۱۳۶۳

وارث اگر کئے نیست دستحق شرعی ندارد امام علیہ السلام است

کل مال

ولکن باید لحاظ کرد کہ دیون مہر یہ وغیرہ اولاً ہی ناخذہ ثانیاً مقدم ہندہ ہر طبقہ و در توارث زوجین نکاح دائمی شرط است چنانچہ میراثیہ نخواہد یافت ال منجملہ اشیای منقولہ و منجملہ قیمت آلات بنا و ہوا العالم۔
مفسر جناب آغا انکار کردند کہ کف فعل عدمی نمل وجودی است حال آنکہ در مسائلک و حواشی معالم و قوانین آنرا عدمی تو مستثنیہ کے انکار عدمیست منقولہ کہتہ
الاجناب سرکار و ترک الحرام ہم عدمی است پس بیان فرمایند کہ چرا این

عدمی نفس گویند و شیخ عدمی متلازم الوجود چه طور می شود -

ج اگر جناب آقا انکار محض کرده که گفت هیچ حیثیت و اعتبار عدمی نه میتوان شد
 چنانکه تقریر او بالمشافه همین طور بود پس غلط کرده و الاخطا نیست چرا که گفت لغت
 مترادف ترک است و صیغه هر دو عدمی اند مگر ضرورت آنرا در بطرف معنی ثبات
 کردند یعنی زجر نفس و لغت النفس و توپین و الفرافغ نفس و غیره پس بلحاظ
 چنین تاویل گفت یعنی مجازی وجودی است و لابد که انکار عدتیش لغت و صیغه
 نتواند کرد و قول سائل (و شیخ عدمی متلازم الوجود چه طور می شود) اشاره است
 بسوی مناظره که میان سائل و آقا بالمشافه شده در قوانین و فقرة قوانین در
 تصویر مشبه کجی این است (و ترک الحرام متلازم الوجود مع فعل من الافعال)
 و معنی این فقرة واضح است یعنی همچون تحقق صارت و التلازم می آید ترک اکل
 بیته مثلا نه اینکه این ترک الاکل هم وجودی بشود بوجودیت فعل من الافعال
 و نه اینکه فعل من الافعال لازم بر آن عدمی متحقق الوجود باشد خلاصه فعل
 من الافعال مقدمه ترک الحرام نیست بلکه متأخر ذاتا است اعم از اینکه زمانا
 بهم باشد یا نه

س ان الزمان یلزم من فرض عدمه لذاته امریج و کل ما یلزم من فرض عدمیج
 فهو واجب الوجود لذاته اما الکبری ضروریه و اما الصغری فلانا لو فرضنا عدم
 الزمان وجوده او بعده لکانت القبلیه و البعدیه زمانیه فقد لزم من فرض عدمه
 فرض وجوده فجويز العدم علی الزمان مستناقض فثبت منه ان الزمان بشریک للبا
 تعالی عنه علوا کبیرا و یطیل منه المعاد ایضا معاذا الله -

ج و بالجواب ان استحالته بخلاف من العدم لذاته لا یقین استحالته مطلقا لعدم
 دو واجب الوجود لذاته ما یشغ علیه سبب انحاء العدم لذاته و الزمان لا یأتی بذاته ان

این ادعای ثبوت این معنی که گفت عدمی است محلا و وجودی است عین کسب خود لایق است
 ان اللفظ المحقق فی ترک الامور غیره صلاحه صلاحه الوجود الوجودی فی ظهوره ان یخلف حقیقه عدمی است
 اصولی اعتبار برود اند که لفظ محقق در اعتبار محقق در این است و ظهوری است محقق

یوجب اصلاً و ان اتی لذاته ان یعدیه کونه موجوداً نه انهم ہما شک ہوان استی
 العدم السابق یوجب وجوب الازلیت لکذا استحالۃ العدم اللاحق یوجب وجوب اللاحق
 لان احد النقیضین اذا کان ممکناً بالذات کان النقیض الآخر واجباً بالذات و یوجب
 ان نقیض العدم السابق رفع الازلیت لیکن ان یتحقق رفع العدم السابق بانتقار
 وصفت السبقیہ و استمرار العدم فاللاحض من النقیض فلایلزم من استیالۃ العدم
 السابق وجوب اللاحض من نقیضہ و کلام فی العدم اللاحق ان الابدیۃ تخص
 من نقیضہ فافہم۔

لس دلائل را چند بار جاب شما استفسار کردید و ہر بار جواب دادم و ہر بار
 را قبول کردید حالاً سوال است کہ مطلب فقرہ مشورہ چیست کہ (الالتزام بوجوب
 فی العلوم فانه عقلی) قیاحت لازم سے التزم از دلائل لفظیہ وضعیہ خارج
 باشد حال آنکہ تقسیم مطابق است و ہر گاہ است چرا در علوم عقلیہ و نقلیہ آن را
 استعمال می کنند و وجوب التزمہ را ہم دارد دلائل التزام سے کہند و چون
 حج بوجوب التزمہ در علوم قائلش امام فن رازی و ابن حاجت و اتباع آنها
 مطلبش انیکہ التزمہ گرچہ داخل در دلائل لفظیہ است لکن چونکہ وضع را
 و نقل نام نیست در التزمہ چرا کہ خارج از مہلت و بہ لزوم عقلی ہن یا غیر ہن
 بنا بر میزان نہیں نمیدہے شود و بدون لزوم بقراین و اشخاص یا جملاقہ دیگر
 و باعتبار تا قول فہیدہ سے شود بنا بر این و الاصول پس عقل را نقل
 است و از لفظ بعد پیدا شد لهذا این را عقلی شود و علوم معتبر نیست بحجت انیکہ
 در علوم معتبر دلالۃ لفظیہ وضعیہ است کہ ہم وقتی با فادہ لفظیہ باشد و این
 حجت دلالۃ عقلیہ و طبعیہ را خارج کردہ اند از نظم و تقسیم پس همچنان دلالۃ
 التزامی کہ از لفظیہ وضعیہ است اگر کہے بگوید کہ با جانہ عقل دلالۃ بہند

سج رجبت وکب زہرہ چہ معنی دار و بدلیل ثابت فرماید۔

سج الرجوع ہو حرکت کے خلاف التول کے نفاذ از ادت حرکت مرکز المتخیر قلم کے خلاف علی حرکت مرکز التند ویرا کے التول کے برے راجعاً متدرجاً من البطو کے السرعتی الرجوع ثم من السرعة کے البطو فیہ ایضاً کے خلاف التول کے بمقدار فضل حرکت التول کے علی حرکت الحال۔

سج قبلہ حیدر آباد دکن صائغ اللہ عن الشر والفتن چند درجہ و چند دقیقه و چند ثانیہ از خط مغرب و مشرق دائرہ ہند یہ متجاوز است و قبلہ این بلد و شہر مدراس متوازی واقع اند یا حسب۔

سج چہار درجہ و سینزہ و دقیقہ بطرف شمال منحرف است و تواریخ کے در سوال مانحوذ باہت ہا قبلہ حقیقی از مناقشات سائل است و باہت ہا عرفی غیر متوازی۔

سج از ابتدا سے این سال ہجری رحبت عطار و شدہ است یا مسال شیوہ یا نہ۔

سج بلے شدہ است و اقد علم۔

سج مراد الامولیسین من استفرغ الما خو فی تعریف الاجتہاد ان کان استفرغ الوسع فی تمام اوقات العمر فلا یحقق رتبۃ الاجتہاد الا عند الوفاة وان کان استفرغ فی وقت التکلیف والحاجۃ کے المسئلہ فرما کا ان فی ذلک الوقت لم یحصل شرک الاجتہاد کلاً او بعضاً او حصل علی سبیل التقليد وہم لا یرضون بہ لانه ترکیب من الاجتہاد والتقليد الذی یتجاشون عنہ وان حصل علی سبیل الاجتہاد وفاق الاجتہاد وفاقاً فیحصل عند المحصل انہ لو استفرغ وسعد از عمل فعلہ فرما ظہر لہ خلاف ما ظہر اولاً ہم اوجبوا شرک الاجتہاد فراراً من ذلک وان لم یتفہوا الا بالکتاب استفرغ کما ینبغی و ثامناً ففضل الکلام الیہ وکنہ العدم الانتہا کے العلم وان ینو استعد الاکتفاء بالکتاب عماد کے قصد یقین مجتہد و تجویزہ فی لزوم التریب من الاجتہاد والتقليد الیہ

مع انه يمين نقل الكلام الى المتكلم يجوز -

ح يمكن دفع هذه الشبهة بان العبرة بتفراغ الواسع وصرف العلة بقدر الامكان
من بلوغ درجة الاجتهاد وسبب جمع جميع الشروط في وقت الحاجة ولم يشترط الا
بها وفي بعض الشروط اتفاقا وفي البعض عند الاكثر وبعض الشروط وان شرط
فيه الاجتهاد لكن هذا الاجتهاد ايضا لا يمكنه لا مكان والقدرة التي لا يمكن ان يزداد
عنده كفاية اليور عن المعسور -

س لما كان شرب الخمر حراما فتركه لا يتم لا بفعل من الافعال ولو باطباق العلم
فالبياح صار واجبا بل كل البياح بنا على وجوب ما لا يتم الواجب الالهي -

ح التحقيق في الجواب وهو ان حق الاتباع ان هذه الحكاية المنسوبة الى الكعبين
تقرر بلزوم فعل من الافعال لترك الترابرة وتوقف الترك على فعل من الافعال
اخترت وما هو لا يتم بشرط موخر عنه وما هو وقت عليه متى يتقدم وانه كلف زعم
ان المؤخر مقدم وبالعكس على ان الالهي فليس يتلوا وهم الوجود بفعل من الالهي

فقال بل وجود الصارف ملزوم وهو واجب ليس ببلح وان وجوب التبرئة من
التوصليات وفعل من الافعال ليس كذلك لا شرفه وان التبرئة عنه متى بحث
ايجاب المقدمة بالاتيوقف وجوبه على ما يتوقف عليه وجوده وان كان في العادة

او في نظر الامر وجود الصارف عن التبرئة وجوده على فعل ما فاطلب
الفهم بل وجود الصارف عن الشرب ايضا ليس بما يتوقف عليه الترك وان وجب
وان الامر بالعكس بان فعلا من الافعال يتوقف على ترك الشرب لان الكلام

وجوده موقوف على احد من الملزوم ما سبقت فداية علمي ما زعم الكعبين واسأل ان
الملزوم ما يتوقف على الملزوم واستصحابه انه هو المسمى كقيام احدى اللبنتين على الا
منشأ من عدم الشرع بين المتعارفة والاشتهار مع ذلك لا ينفع الكعبين فعلم

ان الترتيب ليس بوقوف على فعل ما و معياره لا يشترط ان يكون الترتيب كتر ان الجزم مسمى عنه
ان الحكم تركه ما مور به كما سيحى في بحثنا في غرضه صيغة كمن عن الحكم انما هو من
موضع الترتيب في ايجاب ما لا يتم الا به بان مقدمته ما مور به بحيث عنها هناك
الا ان يقال بان الترتيب في وجوبه بان الواجب بجري سلفه ما شريطة وجوبه
الواجب من غير لفظا فصل و ما سلفه ايضا كالا جماع و انقل وغيرهما مع
ذلك التثاقل حال الغفلة عن الحكم او تعذره منه صارت عن التمكن من الحكم
والهوى عن الممتنع متبع فلا يجب تركه بالمتلزم وجوب ما لا يتم الا به وهو متسلسل
من الافعال فله ان وجود الصار من الشرب ما لا يتم الترتيب الا به وجوبه
لا يخبره بل التفسير من لوازمه و عناه الصار في القول بان انولا ما لا يتم بل
الترتك لا لوجود الصار بل يترك في البطلان و تخصيص المباح في السؤال الحكم
بل لا بد ان يقال في ضرورة الترتيب في الاداء المكروه و الحرام و المستحب و شريك المباح
في الحكم و ايجاب بان الواجب قد تم به ايضا في فعه كونه احد افراد الواجب الترتيب
و ايجاب يكون الترتيب الواجب اذ اوجبا فاعتبار الترتيب في له و كمنى الجواب
بان ما لا يباح مع الشرب في وقت غير الترتيب لا على النزل الا عسما و الترتيب
عن الكسبي مستحب القبول و لان مراده ان المباح عند الجبر و واجب عند
محض الاعتراض على الترتيب في ضرورة المباح و ايجاب بدون و ايجاب في واجب
ان المباح بالذات واجب بالعرض و في جوابه و وجه مشي محدود و ما
السبب و غيره غير ثابت بالذكر في
قآب تصرفا انما سببه انفسها او جميع اجزائها و هو نفسها فالترتيب و عرض مع انه
تحصيل الحكم في ذاته لا يحصل تمام انما سببه بعض الاجزاء او بالحوادث و لا يحصل
بالحقيقة الا انحصار بالكلية و الترتيب في ذاته

١٠٠٠ وقد تقررت في المشبهة بان كل مباح ترك حرام وكل ترك حرام واجب لو لم يكن
 قد فعله من الماتين كما حصل ان الصغرى ممنوعة ليجاز انعدام الحرام بانعدام المقضى وهو لا
 شرابا على ان علة العدم عدم علة الوجود ولا يكون عدم مستندا الى فعل المباح الذي
 هو المانع هو ليس لان حيث ان احد الطرفين لا يمتنع في ترك الحرام اما عدم الارادة او
 وجود المانع ان يقر به المشبهة بان كل مباح ولو بدلا ترك حرام وكل ترك حرام واجب
 لو لم يكن المقضى للعدم بالذات هو عدم الارادة واما المانع فهو علة بالعرض لا ينسب اليه
 العدم عند وجود المقضى بل من حيث ان ترك الحرام ولو كان مستندا الى ترك الارادة الغير
 كون المانع لعلية المانع بالعرض فالصغرى غير باطله من جميع الجهات فكما يصح كل عدم الارادة
 ترك حرام كذلك يصح كل مباح ترك حرام وتكون ان هذه الصغرى ممنوعة بان حمل الترك
 على المباح غير منسحب صحيح لان الفعل المباح غير منسحب تحت الترك ولا مسكوله بل عدم
 الارادة ترك الحرام والترك واجب اليه وكيف لا والمباح منسحب في فعل من الافعال
 فعل من الافعال لازم لعدم المقضى لفعل الحرام لا يكون ترك الحرام او فرده فان قلت لازم
 الواجب واجب فالمباح واجب قلت الذم على مرتب على ترك الواجب الملزم حقيقة لا على ترك
 اللازم خاصة وما قال في البديع وغيره الحق انه لا يخلص عنه بعد تسليم ان مقدمات الواجب
 فان فعل المباح مقدمات ترك الحرام الذي هو الواجب نوع لا بان المقدمات لا يجب الا ما دار
 مقدمات وفعل المباح ليس بمقدمة الترك العند وجود القصد الى الحرام واما قبله فلا يوجب
 الترك على الفعل المباح فانه يتحقق بانتفاء المقضى لا بفعل المباح الذي هو المانع لان
 هذا الرد يقع اسان في جوب المباح راسخ ان تسليم كون المباح مقدمات الترك عند وجود
 القصد الى الحرام ظاهر الفساد لان المباح عند وجود القصد ايضا ليس بمقدمة للترك
 بل عدم المقضى معتبرا ايضا بل مما سبق من ان المباح ليس بمقدمة الترك اصلا
 وما قال بعض النحويين نعم لو اراد الحرام ثم قصد بالمباح تركه فانه واجب عقيب فان
 انعدام المقضى وهو الارادة با على فعل المباح وتجويز الخيارات ففعل الحرام واجب

ان المانع بان المقضى للعدم بالذات هو عدم الارادة واما المانع فهو علة بالعرض لا ينسب اليه العدم عند وجود المقضى بل من حيث ان ترك الحرام ولو كان مستندا الى ترك الارادة الغير كون المانع لعلية المانع بالعرض فالصغرى غير باطله من جميع الجهات فكما يصح كل عدم الارادة ترك حرام كذلك يصح كل مباح ترك حرام وتكون ان هذه الصغرى ممنوعة بان حمل الترك على المباح غير منسحب صحيح لان الفعل المباح غير منسحب تحت الترك ولا مسكوله بل عدم الارادة ترك الحرام والترك واجب اليه وكيف لا والمباح منسحب في فعل من الافعال فعل من الافعال لازم لعدم المقضى لفعل الحرام لا يكون ترك الحرام او فرده فان قلت لازم الواجب واجب فالمباح واجب قلت الذم على مرتب على ترك الواجب الملزم حقيقة لا على ترك اللازم خاصة وما قال في البديع وغيره الحق انه لا يخلص عنه بعد تسليم ان مقدمات الواجب فان فعل المباح مقدمات ترك الحرام الذي هو الواجب نوع لا بان المقدمات لا يجب الا ما دار مقدمات وفعل المباح ليس بمقدمة الترك العند وجود القصد الى الحرام واما قبله فلا يوجب الترك على الفعل المباح فانه يتحقق بانتفاء المقضى لا بفعل المباح الذي هو المانع لان هذا الرد يقع اسان في جوب المباح راسخ ان تسليم كون المباح مقدمات الترك عند وجود القصد الى الحرام ظاهر الفساد لان المباح عند وجود القصد ايضا ليس بمقدمة للترك بل عدم المقضى معتبرا ايضا بل مما سبق من ان المباح ليس بمقدمة الترك اصلا وما قال بعض النحويين نعم لو اراد الحرام ثم قصد بالمباح تركه فانه واجب عقيب فان انعدام المقضى وهو الارادة با على فعل المباح وتجويز الخيارات ففعل الحرام واجب

حج علم المعرفة قد يكون تاماً ان كان بتمام الماهية وقد يكون ناقصاً ان كان بعض
 اجزائه والمعرفة الناقص جائز شائع وكذلك قد يكون بالذاتيات اسي بوجه وقد يكون
 بالعرضيات اسي بوجه والمعرفة المركبي متعارف فان قيل ان العارض اما نفس المعرفة
 بالوجه او تمام اجزائه او بعضه او عارض نه شيطان بما مر قلت ان العارض عينية والمعرفة
 بالعرضيات العارض والمعرفة بالفتح العارض من حيث اقترانه بذلك المعروف والتعارف
 الاعتباري كلفي فلا يلزم تحصيل الحاصل لكن عمدة المعارف التعريف بجميع اجزائها
 وهو تمام الماهية لكن الفرق بين المعرفة والماهية ههنا ان الماهية معلومة بالاجمال
 والمعرفة بالتفصيل والحج ان الحق الاخير لما خود فيه والتفصيل والاجمال
 عن الاشكال واستيعاب المقام باليسر الجاهل ان شئت الاطلاع عليه فارجع الى
 المجال كان فيه كفاية للجواب عن هذا السؤال -

س العلم والمعلوم متحدان ولا حجب بين التصور فيتعلق بكل شئ حتى بنفسه وبنقيضه
 اعلم من ان يكون حصولها او حصولها بجمع التقيضان -

حج اللا تصور الذي هو نقيض للتصور بحيث يفتى معنى الحالة الادراكية التي تتعلق بنفسها
 وبنقيضها غير متحد معه وما هو متحد بالتصور بمعنى الصورة العلية ليس بنقيضه فان
 استناقض بل العلم بمعنى الصورة لا يقال انه اللا تصور بل هو اليق تصور من حيث
 الحصول بل يمكن ان يقال ان الصورة لا تتعلق بشئ فافهم -

س درين سال در کوفت ما بين حيدرآباد ودرنگون چه فرق است -
 ح طلوع وغروب آفتاب در رنگون يك ساعت ويازده دقیقه تخمينايشيراز
 وکن سے شود وسائل کہ از کوفت سوال کرده است مخالطه داده است -

س در طلوع وغروب میان حيدرآباد وکن وکابل چه فرق است -
 ح سی و شش دقیقه و شش و شصت قبل از طلوع آفتاب در کابل آفتاب در

سیدر آباد و کن طالع می شود -

س در ماه ربیع الثانی قمر در عقرب که ام روز خواهد شد و قمر وقت دخول عقرب
چهار بعد از آفتاب خواهد داشت و زمین ما بهتاب را وقت رسیدنش در

عقرب چند درجه بے نور خواهد ساخت
ح از نصف روز بیست و پنج تا شام ۲۵ قمر در عقرب شود و آفتاب در آن
زمان در آخر جدی ظاهر و از ابتدای عقرب تا انتهای جدی فاصله سه برج
تخمیناً میباشد و در ابتدای زمان تحویل قمر در عقرب جرم زمین زیاد از یک صد
سی درجه و از یک صد و هشتاد و درجه از منطقه جرم قمر که مواج زمین است متکلم
خواهد ساخت -

س بعضی گفته اند که عباد شراب می خوردند بعنوان بار تیغالی معنی اش چیست
ح اولی فاعل شریعت و یعنی که گفته اند اگر مقصودش این است که
فاعل مباشرة است غلط کرده اند خدا عن الجبر و براسه احتراز از لزوم
محض خلق مقدمات شر بدون مباشرة بخود شرکافیست فاشم -
س از آنکه اسطرلاب ربعی چه کار کرده می شود -

ح اولی و عرض بلد شناخته می شود و مسامت اراضی کرده می شود و ارتفاع
دیوارها و کوهها و اعماق چاهها معلوم کرده می شود و ممکن است که از آن
چیزی وزن کرده شود لکن اصل وضع از براسه شناختن مقدار ارتفاع
قطب شمالی است تا عرض بلد معلوم شود گرچه ممکن است که کار ساعت هم
حق کلمه نزد منطقیین لفظی است که نزد اهل عربیه فعل است همین مستفاد میشود
از کتب لکن این باطل است و از انشائی قشعی که نزد سیرانین کلمه نیست چه که
احتمال صدق و کذب وارد پس ناوال است بر حاضر و الف بر مستکرم و الباقی

على الحدث وبهذين وجه ابهارة اذ مر بها ثبوتها خبرية شمار کرده اند پس بنابر
گفته مفرد می شود و گاهی مرکب بعینه و جشس بعیت -

حج کل کلمه عند المیزانین فعل است عند النحویین ولا عکس و کذا کل اسم عند
اسم عند النحویین ولا عکس فان اسما الافعال اسما عند النحویین و افعال
عند المیزانین و کل حرف عند النحویین اداة عند اهل المیزانین ولا عکس
فان الكلمات الوجودية ادوات عند المیزانین وليست بحروف عند النحویین
مبتذکر -

س اطلاق الکوز على الماء اتمی مجاز و هل هو من الاستعارات التخيلية ام لا -
ح اطلاق الکوز على الماء مجاز مرسل بعلاقة المجاورة او الظرفية والنظرية
ولا دخل للاستعارة في هذا اطلاق -

س اطلاق اليد على القدرة من اتم مجاز و کذا اطلاق الطلوع على مجيء العشق
و اطلاق الصدء على الاركان المخصوصة -

ح اطلاق المد على القدرة مجاز مرسل بعلاقة العلية و التعلولية و الثاني استعارة
بالنماتة التخيلية و الثالث منقول شرعی -

س في الخبر ان اول من قاس الياس نبيه اللقنة و العذاب مع ان اللفظ
ان اللفظة قد سبقه بالقياس حيث قالوا لو انهم رأوا الله تعالى بان جلالته

في الارض خليفة اجعل فيها من يشاء و فيها كسيف الاله الاله
قاسوا آدم عليه السلام بالجن و النار الذين افسدوا في الارض و سقوا الدنيا

فاعد الجن بين قوس الاخر -
ح المراد في الحديث ان اول من آسن قیاساً محمداً لان القیاس المتعلق بالعباد

و الامور لتدريجها و الاخرى العملية محرم و قیاس الیاس من تنبيه اللقنة من بنابر

واما قیاس الملائکة و لوسبق علی قیاس الملبس الملعون فهو غیر محرم لا سبیل
 لکے ذمہ لان القیاس المتعلق بالامور المستکونیة و الخلق و الایجاد لیس محرم
 فاین التناقض و یکن ان یقال ان الاول قیاس و الثانی استقراء۔
 از طرف جناب مولوی علی نقی صاحب پسر خرد جناب علیمین صاحب
 آقا مولوی محمد علی صاحب مرحوم و معذور کہ اشتہار کرده شدہ بود کہ شخصی
 بے دین از شہر عظیم آباد آئندہ است و در معجزات جناب امیر المومنین علیہ السلام
 شک دارد کہ کیفیت آن برسبیل اجمال این است کہ در موعظہ چند جناب
 مولوی علی نقی صاحب روایات غیر معتبرہ بیان فرمودہ بودند و مرثیہ
 چلین مشہور کردہ بودند چنانچہ در بعض صحبت موعظہ فقیر نیز بود و چیری حلا
 مسموع شد متحیر شدم و ساکت ماندم مگر یک روز ہوشیار چہن فرمودند کہ آید
 جناب امیر علیہ السلام در قبر ہر کس و وقت احتضار ہر کس بلکہ تشریف آوردن
 کل چارہ معصومین علیہم السلام در وقت احتضار ہر کس و در قبر ہر کس
 اتفاقاً ست کے عالم تا ایندم انکار این امر نہ کردہ است دہر گذرین
 شک نباید کرد کہ از ضروریات دین است و از اصول دین ہر کہ شک
 کند در تشریف آوردن این بزرگواران لابد کافر سے شود و فقیر در آن
 مجلس حاضر بود ازین فتوے او خیلے متحیر شدم بلکہ ازین جرأت او من خود نام
 شدم باین خیال کہ سامعین با سواد خیلے برین مولوی موصوف خواہند
 خندید پس جناب مولوی موصوفت رقعہ نوشتہ کہ جناب شہاد بعض
 بعض صحبت موعظہ خیلے جرأت ناشایستہ را بکار می برتند و پوجہ ناواقفیت
 خود و روایات ضعیف و بعض روایات غلط را بیان سے فرمائید این طور
 خوب نیست چنانچہ در باب شک کردن در تشریف آوردن حضرات

چارہ معصومین علیہم السلام یعنی درجوع العالمین بھوم القیامہ در احتضار ہر کس
 در قبر ہر کس جناب شہداء فتوای کفر وادہ ایم محض بیجا است حالاً چہنیں خطا کہنید
 خطاے شما باین باعث است کہ اولاً شما مجتہد نیستید کہ روایات صحیحہ را از
 روایات ضعیفہ تمیز بہ سید ثابتائیکہ علمائے کرام و مجتہدین عظام شک
 کردہ اند درین بعضی انکار این کردہ اند بعضی شک و تامل کردہ اند بایکتب
 متقدمین و متأخرین را ملاحظہ کہنید مشہورست کہ سید مرتضیٰ علم الہدی رحم
 انکار تشریف آورے حضرات در احتضار و قبر کردہ اند و از متأخرین جناب
 مجتہد العصر و الزمان آفا شیخ زین العابدین المازندرانی کا تری مدظلہ العالی
 کہ موجودند خداوند کریم و جود ذی سے جو شائزات نام بدارد در کتاب سوال
 و جواب خود سے فرمایند کہ مشہورست کہ جناب سید مرتضیٰ اعلیٰ اللہ تعالیٰ
 انکار این امر دارند مگر جناب را معاذ اللہ کہے میتواند کہ کافر بگوید وہم این
 اعتقاد تشریف آوری حضرات علیہم السلام را از اصول دین نیز قرار نہ دادند
 جناب شیخ ممدوح مدظلہ العالی در روایت والہ بر تشریف آوری حضرات را
 در وقت احتضار جناب شیخ مدظلہ العالی گرچہ قبول کردہ اند مگر در تشریف
 آوری در قبر خیلے تامل کردہ اند و روایت صحیحہ بنظر جناب ممدوح نیامدہ۔
 پس اسم آغاسی من آیا حسب فتوای شما این بزرگواران معاذ اللہ کا
 شدہ باید استراحت بخلائی خود کہنید توبہ کہنید و گاہے چہنیں حزن تزیید
 بلکہ اگر لیاقت رفتن بر بالاسے منبر نہ آید چہ اسے روید کہ موعظہ کردن کا
 ہر کس نیست و بس۔

چون این رقمہ را نوشتہ مولوی توحید بنغیظ آمد و بالعکس بیہوشی مارا مشہور
 کرد و شہرت داد کہ شغفے واردان شہر شدہ است شک در معجزات جناب

علیہ السلام بیکه در معجزات پیغمبران ^{مترجم} لغو و با تقدیر من ذلک خداوند
 تعالیٰ جل شانہ ^{مترجم} دادیم مؤمنین را توفیق یاب عطا فرماید و از شر شیطان برآید
 محفوظ بدارد ^{مترجم} یا ارحم الراحمین

یا ارحم الراحمین